

๓๗ | ๓๙๕

๗๒๒๘๘

๕.๓

ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนสถานสงเคราะห์

เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

ปริญญาโท

ของ

จักรวาล กุณฑล

๑ พ.ย. ๒๕๓๗

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

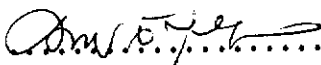
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

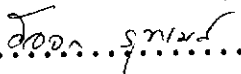
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน

(รศ.ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

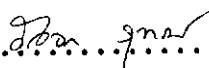
..........กรรมการ

(รศ.อัจฉรา สุวารมณี)

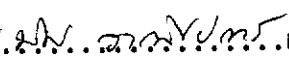
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(รศ.ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

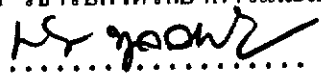
..........กรรมการ

(รศ.อัจฉรา สุวารมณี)

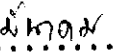
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อ.พรรณพิศ วาณิชยการ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยูภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 4...เดือน......พ.ศ. 2537

คำประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้จาก รศ.ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล และ รศ.อัจฉรา สุขารมณ์ ที่ได้เป็นประธานและเป็นกรรมการในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และช่วยให้คำแนะนำในการเขียน ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และในการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผศ.วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และ อาจารย์ พรรณพิศ วาณิชการ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองในครั้งนี้ จนสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถีทุกคนที่มีส่วนช่วยในการทดลองนี้ดำเนินไปได้เป็นอย่างดี รวมถึงการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในระหว่างทดลอง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ด้วย

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยระลึกถึง ผู้ที่เป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เรื่อยมา และทุกคนที่มีส่วนซึ่งไม่ได้กล่าวนามในที่นี้

จักรวาล กุวานันท์

กุมภาพันธ์ 2537

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม	10
	ความหมายของกลุ่ม	10
	ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม	12
	จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม	14
	ขนาดของกลุ่ม	17
	ประเภทของกลุ่ม	19
	คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม	21
	ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม	23
	เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม	27
	ผลของการที่สมาชิกได้เข้าร่วมกลุ่ม	27
	กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม	29
	การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	30

การวิจัยในต่างประเทศ	30
การวิจัยในประเทศ	31
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต	34
ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต	34
ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต	38
ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต	41
การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต	43
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต	47
การวิจัยในต่างประเทศ	47
การวิจัยในประเทศ	50
3 วิธีการศึกษาค้นคว้า	53
ประชากร	53
กลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	53
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	54
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	58
วิธีจัดการกระทำกับข้อมูล	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	65
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	65
ผลการศึกษาค้นคว้า	66
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	69
บทย่อ	69

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	69
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	69
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	69
ประชากร	69
กลุ่มตัวอย่าง	70
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	70
วิธีดำเนินการทดลอง	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	72
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	76
ข้อเสนอแนะทั่วไป	76
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	89
ประวัติย่อของผู้วิจัย	188

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	66
2	เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง การได้รับการสอนแบบปกติ	67
3	เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลอง	68
4	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	184
5	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต ก่อนและหลังการได้รับการสอนแบบปกติ	185
6	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตเป็นรายข้อ	186

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การเตรียมเยาวชนให้พร้อมในอนาคต จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเยาวชนจะได้รู้จักคิดวางแผนและตัดสินใจเลือกได้อย่างฉลาด มีแนวทางในการดำเนินชีวิต สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อย่างเหมาะสม เยาวชนที่ดีควรมีลักษณะมุ่งอนาคต มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็น ผลดีและผลเสียที่จะเกิดในอนาคต สามารถวางแผนดำเนินการเพื่อผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ได้อย่างเหมาะสม (สุรพงษ์ ชูเดช. 2534 : 4) จากคำกล่าวที่ยกมานั้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งจะทำให้บุคคล มีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญเติบโตของตนเองและประเทศชาติ ฉะนั้น ลักษณะมุ่งอนาคต จึงเป็นลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์จณี. 2520 : 37)

ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็น พฤติกรรมอดได้ รอได้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทน รางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดบริโภคความต้องการในปัจจุบัน เพื่อจุดมุ่งหมาย ที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะ บุคลิกภาพของบุคคลได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์จณี. 2520 : 35) นอกจากนี้ เพ็ญแข ประจักษ์จณี (2527 : 17) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดได้ รอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเอง เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางความสำเร็จ หรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นจะสามารถอดกลั้นต่อ ความอยาก หรือความต้องการในปัจจุบัน สามารถหักห้ามใจตนเองไม่ให้ทำในสิ่งที่ต้องการ

ในปัจจุบัน แต่รอคอยให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ให้ผลดีกว่า หรือผลที่ดีกว่าในอนาคต ตัวอย่างของการเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ได้แก่ นักเรียนได้เสียสละความสุขของตนเองในปัจจุบัน โดยทุ่มเทแรงกายแรงใจในการเรียน เพื่อที่จะสำเร็จการศึกษา บุคคลที่จัดว่าเป็นผู้มุ่งอนาคตนั้น ถึงแม้จะมีนิสัยเด่นชัดดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีลักษณะนิสัยบางอย่างที่สนับสนุนนิสัยนี้ด้วย ได้แก่ การเป็นผู้รู้คุณค่าของเวลา การเป็นผู้รู้คุณค่าของสิ่งของ อดออม เป็นผู้ตรงต่อเวลา เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง ซึ่งสอดคล้องกับมิสเชล (กนกวรรณ อุ่นใจ. 2535 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Mischel. 1974 : 287) ได้กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกล และมองเห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าผลที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงดำเนินการตามแผนที่ปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติไปตามขั้นตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต

✱ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี จำนวน 55 คน โดยการใช้แบบสอบถามปลายเปิดให้นักเรียนเป็นผู้ตอบ เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 พบว่านักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิทยีร้อยละ 80 ไม่ทราบว่าจะวางแผนในการเรียนอย่างไร ไม่สนใจในการเรียน ไม่รับผิดชอบในการเรียน ไม่ตรงต่อเวลา และไม่พยายามในการเรียน นอกจากนี้เด็กที่อยูสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี เป็นเด็กที่กำพร้าบิดา มารดา หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ร้อนเร่ อนาคต ไร้ที่พึ่ง ถูกทอดทิ้ง บิดา มารดา ไม่สามารถเลี้ยงดูให้การศึกษาตามวัย อันเนื่องมาจาก ความยากจน ขาดแคลน เป็นต้น (สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี.ม.ป.ป. : 1)

เด็กในสถานสงเคราะห์นี้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย บุคลิกภาพ สติปัญญา ภาษา และสังคม ชำกกว่าเด็กที่มีครอบครัวของตนเอง ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมแคบกว่าเด็กในครอบครัว จึงมีโอกาสพัฒนาและเรียนรู้น้อยกว่า (สรวงเกษม ชื่นชูศิลป์.2526 : 4) จากการวิจัยของดวงเคื่อน พันธุมภาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จณี(2520 : 106 - 109) เรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักน้อย

และพบว่าเยาวชนที่ถูกเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย และจากการวิจัยของมิสเชล (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Mischel. 1986) พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตนี้ มีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่น ๆ ของบุคคล เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม การมุ่งสัมฤทธิ์ผล การปรับตัว สภาวะทางสังคม วัฒนธรรม ครอบครัว และลักษณะมุ่งอนาคตจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ส่วนมิสเชล และกิลลิแกน (Mischel and Gilligan. 1964 : 375 - 417) ได้ทำการวิจัยพบว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะ โง่งน้อยและถ้าเด็กพวกนี้โง่งก็จะใช้เวลาไม่นาน ส่วนการวิจัยอาชญากรรมพบว่า เด็กเหล่านี้มีลักษณะมุ่งปัจจุบันมาก และไม่ค่อยคอยรางวัลใหญ่แต่ชอบรับรางวัลเล็กที่จะได้ทันที ส่วนเด็กที่ทำผิดกฎหมายและผ่านการอบรมในสถานกักกันมาแล้วจะเป็นผู้มุ่งอนาคตมากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

ในการฝึกและพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้น จะต้องคำนึงถึงลักษณะพิเศษของเยาวชนคือ ความต้องการที่จะอยู่กับพวกห้อง หรือ กลุ่มพวกห้องที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเยาวชนนั่นเอง (เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2527 : 33) ทั้งนี้เพราะว่าพัฒนาการทางสังคมเด็กจะชอบอยู่ในหมู่เพื่อนนิยมสิ่งต่าง ๆ เหมือนเพื่อน (ประยูรศรี สุยะสุนานนท์. 2521 : 103) ดังนั้นในการฝึกลักษณะมุ่งอนาคตนี้ต้องลดวิธีสอนแบบควบคุมลง หรือเป็นผู้จัดการในห้องเรียนให้น้อยที่สุด และเพิ่มวิธีเรียนที่ผู้เรียนเป็นเจ้าของกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งรูปแบบการสอนแบบนี้ได้แก่ การเรียนการสอนแบบอภิปราย หรือการทำกิจกรรมกลุ่ม วิธีการสอนแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานด้วยตัวเอง และสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ในการฝึกความสามารถในการสังเกตของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น (เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2527 : 33 - 34)

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจในการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนา ลักษณะมุ่งอนาคต เพราะว่ากระบวนการกลุ่มเป็นวิธีที่ให้ผู้เรียนใช้กลุ่มในการแก้ปัญหา หรือ กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์เหตุการณ์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียนเป็นกระบวนการสำคัญของ

การเรียนรู้ (ทิสนา แวมมณี. 2522 : 9) ซึ่งสอดคล้องกับ พิจิตรา พงษ์ดากร (2525 : 4) กล่าวว่า ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาจากการมีส่วนร่วมทางความคิด ขณะเดียวกันผู้เรียนจะได้รับการฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจ อันดีระหว่างผู้เรียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมบรรยากาศประชาธิปไตยและส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ (เรวดี วงศ์พรหมเมธ. 2520 : 3) และเยาวพา เคชะคุปต์ (2527 : 228)สรุปไว้ว่า กิจกรรมกลุ่มช่วยส่งเสริมพัฒนาทางด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะทางสังคม อันได้แก่ การอยู่ร่วมกัน การแบ่งปันคือการให้และรับ การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน การเคารพ สิทธิของผู้อื่น การเข้าใจสภาพสังคม ส่งเสริมทักษะในการหาความรู้ ทักษะในการทำงานกลุ่ม

✱ การใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ นั้น บุตุศรี จึงธนาเจริญเลิศ (2530 : 46) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม มีการปรับตัวกับเพื่อนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมตตา จินดารักษ์ (2525 : 41) พบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเยาวภา กันทรวิยากุล (2530 : 39) พบว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้พฤติกรรมในทั้งใจเรียนในห้องเรียนลดลงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพรรษา แฉงภักดี (2536 : 58) พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาโดยรวมและแต่ละด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลของการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ สามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

✱ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มน่าจะพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ส่งเสริมทักษะในการดำเนินชีวิตเบื้องต้น และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความชำนาญในด้านกิจกรรมกลุ่ม เพื่อที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตให้กับนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ในระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่ออกไปศึกษานอกสถานสงเคราะห์ จำนวน 55 คน ที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ในระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่ออกไปศึกษานอกสถานสงเคราะห์ ที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 24 คน แล้วทำการ

สุมอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแยกเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ กลุ่มละ 12 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่นักเรียนกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วร่วมกันวิเคราะห์เหตุการณ์ของสมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่ประสบในกลุ่ม ตลอดจนแสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น และสุดท้ายจะมีการกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนั้นซึ่งสามารถนำไปพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต โดยเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต และมีขั้นตอนในการนำเข้าสู่เนื้อหาโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่งหรือหลาย ๆ เทคนิคที่เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละครั้ง ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นมีส่วนร่วม โดยนักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานะสมาชิกของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้จะเน้นการมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ ทางด้านสมอง และมีส่วนร่วมทางด้านสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ โดยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งทำให้นักเรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง และสามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ตลอดจนช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้นด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ โดยให้นักเรียนรวบรวมแนวความคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง แล้วนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง และประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล โดยให้นักเรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มด้วยการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และติชมร่วมกัน

วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นนำ โดยผู้วิจัยสนทนากลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่สอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละเรื่อง

2.2 ขั้นสอน โดยผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับหัวเรื่องในแต่ละครั้ง พร้อมทั้งใช้สื่อประกอบการสอน ได้แก่ เอกสาร รูปภาพ สถานการณ์ และเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม

2.3 ขั้นสรุป โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่อภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมวิธีนี้ใช้กับกลุ่มควบคุม

3. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน สามารถวางแผนด้านการเรียนของตนเองในอนาคตได้ และมองเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความเพียรพยายาม ปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ และสามารถคาดการณ์ผลของการปฏิบัตินั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 คาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการเรียน

3.2 วางแผนดำเนินการเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่

3.2.1 ให้นักเรียนพิจารณาถึงเรื่องความสามารถ และความสนใจของตนเองเกี่ยวกับการเรียน

3.2.2 กำหนดทางเลือกเกี่ยวกับการเรียน ให้สอดคล้องกับ 3.2.1
และให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการเรียน

3.2.3 ให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม โดยคำนึงถึง ผลดี
ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.2.4 ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

3.3 มีความพยายามในการกระทำ อดได้รอได้ เพื่อความสำเร็จใน
อนาคต โดยดำเนินการตามที่ได้ตัดสินใจเลือกในข้อ 3.2.4

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมีลำดับหัวข้อดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1 ความหมายของกลุ่ม
 - 1.2 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.4 ขนาดของกลุ่ม
 - 1.5 ประเภทของกลุ่ม
 - 1.6 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.7 ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม
 - 1.8 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกลุ่ม
 - 1.9 ผลของการที่สมาชิกได้เข้าร่วมกลุ่ม
 - 1.10 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.11 การวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.11.1 การวิจัยในต่างประเทศ
 - 1.11.2 การวิจัยในประเทศ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.4 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

2.5 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

2.5.1 การวิจัยในประเทศ

2.5.2 การวิจัยในประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

1. ความหมายของกลุ่ม

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีความหมายเกี่ยวกับกลุ่ม (Group) หลายท่านดังนี้

เคมป์ (Kemp. 1964 : 24 - 25) กล่าวถึงความหมายของกลุ่มว่า

1. กลุ่มประกอบไปด้วยคนสองคนขึ้นไปมารวมกันในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. กลุ่มไม่จำเป็นต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะด้วยกัน แต่มีอะไรสักอย่าง ที่แสดงว่าเป็นพวกเดียวกัน

3. กลุ่มประกอบไปด้วยบุคคลสองคนขึ้นไปมารวมกันอยู่ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใช้และไม่ใช้ภาษา (Verbal and Non Verbal) มีผู้นำและสมาชิก หรืออาจไม่มีผู้นำก็ได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจมีการยอมรับและให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

กัลลี (Gulley. 1963 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่รวมกันเฉย ๆ เท่านั้น แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกันและวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย

2. ผลของการทำงานจะเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจาหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

บาร์เกอร์ และคนอื่น ๆ (Barker and others. 1987 : 8, 14)

กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง กลุ่มย่อยที่มีสมาชิกตั้งแต่ 3 - 15 คน มารวมกันเพื่อการเผชิญหน้ากัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันตลอดชั่วระยะเวลาหนึ่งซึ่งเป็นโครงสร้างของความเคลื่อนไหว (Dynamics) ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างไม่จบสิ้น

เดวิส (ศรีไกร รุ่งรอด. 2533 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Davis. 1962 : 405) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีเป้าหมายร่วมกัน อย่างเห็นได้ชัด โดยทั่วไปกลุ่มมีความหมายนอกเหนือจากการที่คนเรายู่ร่วมกันอย่างธรรมดา

โลเซอร์ (Loeser. 1957 : 5 - 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มดังนี้

1. สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
2. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
3. ขนาดของกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม
4. บรรยาการภายในกลุ่มจะอยู่ในลักษณะของการยอมรับ มีความพึงพอใจ

ซึ่งกันและกัน

5. สมาชิกจะได้ใช้ความสามารถในแนวทางที่เหมาะสมของตนเอง

สำหรับศุภวดี บุญวงศ์ (2527 : 6) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า

1. จะต้องประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไป
2. สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความสัมพันธ์กันทางจิตใจ

ส่วนจาเนียร์ ช่างโชติ และ คนอื่น ๆ (2521 : 4 - 6) ได้ให้ความหมาย

ของกลุ่มพอสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุด 2 คนมาประกอบกัน
2. กลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน หมายความว่า ทั้งกลุ่มและบุคคลจะแยกจากกัน

ไม่ได้ จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีปฏิริยาตอบโต้กันทั้งทางด้านความคิด กิริยาท่าทางการกระทำ หรือคำพูด

3. มีความสนใจร่วมกันเพื่อสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

4. มีการปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมาย จึงต้องมีการกำหนดหน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

และทอม ลัมอาร์รี่ (2522 : 11) ก็ได้สรุปความหมายของกลุ่มจากผล การศึกษาค้นคว้าทางจิตวิทยาสังคม สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำงานร่วมกันด้วยจุดประสงค์อย่างเดียวกัน และช่วยกันสร้างสรรค์บูรณาการแห่ง บุคลิกภาพแต่ละบุคคล ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และมีการควบคุมตนเอง

นอกจากนี้ จลอง ภิรมย์รัตน์ (2521 : 1 - 3) ได้ให้ความหมายของกลุ่ม ไว้ว่า กลุ่ม หมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน สนใจประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ เป็น ปทัสถานและจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยต่างก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับด้วยลักษณะร่วมกันของการ รวมกลุ่ม 3 ประการ คือ

1. มีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goal)
2. มีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction)
3. มีการปฏิบัติบทบาทร่วมกัน (Common Role)

ดังนั้น ถ้าการรวมกลุ่มของบุคคลมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นครบถ้วนทั้งสามประการ แล้วก็ถือว่าเป็นการรวมกลุ่มตามลักษณะของจิตวิทยาสังคมด้วย

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ สองคนขึ้นไปมารวมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์กันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

2. ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เฮอร์โรลด์ (Herrold. 1952 : 492 - 504) ได้ให้ความหมายของ กิจกรรมกลุ่มไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหา หรือ กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

คมเพชร จิตรสุกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำ

เอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ทองเรียน อมรัชกุล (2521 : 4 - 5) กล่าวว่า ปัจจุบันเรื่องราวของกลุ่มได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ได้มีผู้นำเอาพลังกลุ่มเป็นเครื่องมือในการทำงานและดำเนินการต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป เช่น นำไปใช้ในการศึกษา การพัฒนาบุคคล การพัฒนาองค์การ การพัฒนาชุมชน การพัฒนากลุ่มทางธุรกิจ และกลุ่มทางการเมือง เป็นต้น โดยมีองค์ประกอบและกระบวนการที่ใกล้เคียงกัน พร้อมทั้งเรียกชื่อต่าง ๆ กันออกไป เช่น กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มฝึกอบรม (Training Group) และกลุ่มรับความรู้สึก (Sensitivity Group) และเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนและสับสนวุ่นวายในเรื่องความหมายของชื่อกลุ่ม จึงได้มีการเสนอให้ใช้คำว่า กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) ขึ้น เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการแนะแนว และการบริหาร

ศุภวดี บุณยวงศ์ (2522 : 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึงการร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่มหรือสมาชิกต่อกลุ่มหรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในการทำงาน ในครั้งนั้นด้วย

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2526 : 35) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่ให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เนื่องจากมีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นตลอด

สรศักดิ์ โสฐ (2530 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมกลุ่มหมายถึง การจัดกิจกรรมขึ้นมาแล้วให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งความคิดและลงมือกระทำภายในสถานการณ์ที่มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพในกติกาของกลุ่ม จนเกิดการพัฒนาความคิด ความเข้าใจและ

พฤติกรรมของบุคคล อันเป็นผลต่อตนเองและคนอื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข และประนอม เดชชัย (2531 : 100 - 101) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยกลุ่ม ทว่าเป็นกลุ่ม กิจกรรมประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับมติของกลุ่มเพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันโดยนำประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของแต่ละคนมารวมกันในการวางแผนการทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่วางไว้และจะส่งผลต่อการพัฒนาของบุคคลในด้านต่าง ๆ

3. จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เบนเนท (Bennet. 1963 : 5 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น
 - 1.1 การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ เพื่อให้เขาได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมากที่สุด
 - 1.2 การได้มีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นกลุ่มและช่วยให้ได้รับประสบการณ์กลุ่มในชีวิตที่โรงเรียนของเขา อันจะช่วยให้พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มเป็นไปในแนวทางที่สังคมยอมรับ
 - 1.3 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องปัญหาของการเจริญเติบโต เพื่อรู้จักปรับตัวให้สมกับวัยอย่างมีเหตุผล
 - 1.4 การศึกษากลุ่มเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาความสนใจ

ความสามารถ บุคลิกภาพ ลักษณะเด่นของตนเอง และการปรับตัวทางสังคมและส่วนตัว

1.5 การศึกษากลุ่ม เพื่อหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้

1.6 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องชีวิตการทำงาน และการปรับตัวต่ออาชีพ ความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

1.7 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงการและวางแผนอาชีพ ในระยะยาวที่เหมาะสม

1.8 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงสร้างและวางแผนการศึกษาในระยะยาวที่เหมาะสม

1.9 ช่วยพัฒนามาตรฐาน ค่านิยมของบุคคล อันจะช่วยให้เขาสามารถเลือกประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของชีวิต และพัฒนาปรัชญาของตนเองได้

2. กิจกรรมของกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ได้ปลดปล่อยความหึงเหวียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจ และได้ข้อคิดจากปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลมากขึ้น ทั้งศึกษาปัญหาของบุคคลที่คล้ายคลึงกัน ในบรรยากาศที่อ่อนโยน และนำมาแก้ไข ปรับปรุงบุคลิกภาพ และวิถีทางชีวิต กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้บุคคลได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น

3. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้บุคคลบรรลุจุดหมายของการแนะแนว อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจมูลหลังและลักษณะทั่วไปของปัญหาต่าง ๆ

แทรกซ์เลอร์ และนอร์ธ (ทองเรียน อมรัชกุล. 2520 : 5 - 6 ; อ้างอิงมาจาก Traxler and North. 1957 : 320) ได้กล่าวถึงจุดหมายของกิจกรรมไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย หรือในโรงเรียน โดยการจัดโครงการ เช่น บรมนิเทศน์นักเรียนใหม่

หรือนำไปจัดในรูปแบบของการแนะแนวได้ตลอดทั้งปี

2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับในหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน

3. เพื่อเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพราะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูแนะแนวในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม

4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา และความเจริญงอกงามของบุคคลในกลุ่ม นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังสามารถนำมาเป็นเครื่องช่วยในการแก้ไขเรื่องส่วนตัวได้ เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ การพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

บัตตัน (Button. 1974 : 1 - 2) ยังกล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เติบโตและพัฒนา โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยบุคคลแต่ละคน เพื่อทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย

วินิจ เกตุขำ และคมเพชร จัตรสุกุล (2522 : 170 - 172) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า เพื่อพัฒนาบุคคลโดยอาศัยผู้จัดกิจกรรมกลุ่มที่มีความสามารถ ตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มอาจแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเอง การอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้ความสามารถบางประการของตน รู้จักข้อบกพร่องบางอย่าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีปฏิกริยาให้เห็นข้อเท็จจริงได้

2. เพื่อให้เข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ก็ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดีขึ้น

3. เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ ประพนม เชนชัย (2531 : 101 - 102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่มซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนได้ดีขึ้น เช่น รู้ขอบพร้อมของตนเอง หรือรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร เมื่อเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันยอมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบถึงข้อดีและข้อเสีย ขอบพร้อมทั้งของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คัดช่วยเหลือกัน ตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ประสพการณ์ที่จัดกิจกรรมกลุ่มจะช่วยทำให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่คนเดียวได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้นการฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม เป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาตัวบุคคลและสังคมต่อไป

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และสามารถแก้ปัญหาที่ประสบร่วมกัน รวมถึงความสามารถในการปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ขนาดของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับผู้ให้ความเห็นไว้หลายท่าน และแตกต่างกันออกไปดังนี้

ชอร์ (shaw. 1981 : 3) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมากถ้าจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป ก็จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ แต่ก็อาจจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้

และมีความเห็นว่าจำนวนสมาชิกมีข้อปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์ของสมาชิก และการร่วมมือในการทำงานของสมาชิก จะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

ฮ็อตตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 7) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระได้อย่างทั่วถึงกัน โดยสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนักทุกคนในกลุ่มก็จะได้ยินอย่างทั่วถึง ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน ส่วนขนาดของกลุ่มที่มีขนาดเหมาะสมมากที่สุดนั้น ควรมีจำนวนสมาชิก 9 - 10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ทรัมป์ และมิลเลอร์ (Dieghton. 1971 : 225 ; citing Trump and Miller. n.d.) มีความเห็นว่าสมาชิกของกลุ่มควรมีประมาณ 12 - 15 คน กลุ่มไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง แต่ถ้าใหญ่กว่านี้ก็ยังไม่เหมาะ เพราะจะทำให้สมาชิกขาดโอกาสมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

บอร์แมน (สุวกิจ ศรีปัดดา. 2528 : 61 - 62 ; อ้างอิงมาจาก Borman. 1972 : 6) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรจะต้องประกอบด้วยสมาชิก 5 คน

จาเนียร์ ชวงโชติ (2521 : 5) กล่าวว่า ในวงการการศึกษานักจิตวิทยา มักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและในด้านการเรียนรู้ก็จะมีการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

คมเพชร จิตรสุกุล (2530 : 26) ก็ได้กล่าวว่าขนาดของกลุ่ม อาจจะ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้รูปแบบการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไป ความจำเป็น สมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับนิชอบทั้งหมด ในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน จะใหญ่เท่าใดขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของ

กลุ่มแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่มและระดับภาวะของบุคคลในกลุ่ม

นอกจากนี้ เยาวพา เคชะคุปต์ (2517 : 34) ซึ่งกล่าวว่า ขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 5 - 15 คน ซึ่งสอดคล้องกับ จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (2521 : 5) ซึ่งกล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

5. ประเภทของกลุ่ม

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 18 - 20) ได้กล่าวถึงประเภทของกลุ่มไว้ดังนี้

1. กลุ่มฝึกอบรม (T-Group or Training Group) เป็นการช่วยให้บุคคลที่เข้ามาอยู่ในกลุ่มได้เพิ่มการตระหนักรู้เกี่ยวกับความรู้สึกที่เป็นอยู่และการสร้างทักษะในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นอกจากนี้แล้วยังเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม เช่น การเข้าใจแนวโน้มต่าง ๆ การสื่อความหมาย บทบาท รวมทั้งผลของการดำเนินบทบาทอย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) เป็นการฝึกหรือการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น การรับรู้ความรู้สึก ความนึกคิด เหตุผล และประสบการณ์ทั้งของตนเองและของผู้อื่น การฝึกการรับรู้จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง เห็นความสำคัญของการพัฒนาปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเกิดความเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (BST-Group or Basic Skill Training Group) บางครั้งเรียกว่ากลุ่มฝึกอบรมเพื่อมนุษยสัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างให้สมาชิกในกลุ่มได้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์และการพัฒนาทักษะเพื่อการนำไปใช้

4. กลุ่มฝึกฝนทดลอง (Laboratory Training Group) เป็นโครงการที่มุ่งให้เกิดประสบการณ์ เพิ่มพูนความเข้าใจและทักษะของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และเพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม

5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) เป็นกลุ่มที่เน้นความเจริญงอกงามส่วนบุคคล มุ่งทำให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเองอันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างเปิดเผยและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) เป็นกลุ่มที่พบกันหลายช่วงเวลา ติดต่อกันไป โดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมง ในแต่ละครั้ง จากการพบปะติดต่อกันหลาย ๆ ครั้งนี้ จะทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและของผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดำเนินตามแบบแผนในการปฏิสัมพันธ์กัน ความขัดแย้งกัน มีอคติต่อกันและความกลมเกลียวสามัคคีกัน

7. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่าง ๆ ของตนเองและพยายามแก้ไขปัญหานั้นก่อนที่จะกลายเป็นปัญหารุนแรง การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มยังจะช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาได้เรียนรู้และนำความคิดทั่วไปจากกลุ่มมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

8. กลุ่มจิตบำบัดรักษา (Group Psychotherapy) เป็นรูปหนึ่งของการแก้ไขโดยการพบปะกันในกลุ่มเล็ก ๆ ระหว่างคนไข้ และผู้ให้การบำบัดรักษาติดต่อกันไปเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีความมุ่งหมายที่จะทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการหยั่งเห็นและเข้าใจสาเหตุของปัญหา ทางสังคม อารมณ์ และจิตใจ รวมทั้งมีความสามารถที่จะลดหรือแก้ปัญหาดังกล่าวได้

9. กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการให้ตัวบุคคลทุกคน และกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ นอกจากนี้ การทำ

กิจกรรมกลุ่มนั้นจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ เรื่องความต้องการของบุคคลอื่นและทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจดังกล่าวในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใดว่า ต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ในด้านใด ก็จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มแบบต่าง ๆ อีก ที่มีชื่อแตกต่างกันไป แม้จะแตกต่างกันบ้างในเรื่องจุดมุ่งหมาย รายละเอียดของเนื้อหา และวิธีการปฏิบัติแต่โดยทั่วไปแล้วล้วนมุ่งที่จะพัฒนาสติปัญญา และพฤติกรรมของบุคคลด้วยวิธีการกลุ่มทั้งสิ้น

6. คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร จิตรสุกุล (2530 : 15 - 19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มว่านอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมียุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านการพัฒนา (Developmental Values) เช่น การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนความเจริญงอกงาม ด้านความรู้และทักษะ

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้เกิดความเข้าใจเป็นอย่างดีในตัวสมาชิกของกลุ่ม

3. คุณค่าด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลจะมีค่าต่อการบำบัดเป็นอย่างดี โรงพยาบาล และ คลินิก จะนำวิธีการทางกลุ่มไปใช้รักษาคนไข้ โดยการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีปัญหาล้ำคลั่งกัน อาจได้รับความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย จะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่มเช่น การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. **คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to the School and Community)** การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

นอกจากนี้ ศุภวดี บุญวงศ์ (2527 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. **คุณค่าด้านการพัฒนา**

1.1 **กิจกรรมกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียน** ได้ซึ่งความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ ยกย่องเคารพในศักดิ์ศรี และคุณค่าของตนต้องการความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย ถ้าหากกิจกรรมกลุ่มมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ เคารพในคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่

1.2 **พัฒนาทางด้านสังคมและอารมณ์ของนักเรียน** ช่วยให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจยอมรับผู้อื่น เรียนรู้กระบวนการให้และการรับซึ่งเป็นพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักวิธีควบคุมอารมณ์ของตน มีความอดทน มองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

1.3 **พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ทัศนคติ และบัพัสนานของสังคม** จากการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มที่มีต่อตนทั้งพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อเป็นแนวทางประสพการณ์ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีและเหมาะสมที่สุดเกี่ยวกับการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นด้วย

1.4 **พัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ** การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ มีการเตรียมวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนในอนาคต ได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แตกต่างกันของบุคคล

1.5 พัฒนาความสามารถและทักษะต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนได้ใช้และฝึกความสามารถ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ อย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม และการวางแผนงาน

2. คุณค่าด้านการวิจัย ผู้นำกิจกรรมสามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนเข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทราบถึง พฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อจะหาได้วิธีปรับปรุง แก้ไข และให้ความช่วยเหลือต่อไป สำหรับนักเรียนเองก็ได้มีโอกาสศึกษาตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ทราบขอบเขตความสามารถของตนเพื่อจะได้เข้าใจและยอมรับตนเองอย่างใกล้ชิดเคียงความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

3. คุณค่าด้านการบำบัด การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีบำบัดอย่างหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเป็นกรณีพิเศษ และต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดดังตัวอย่างนักเรียนที่มีปัญหาด้านอารมณ์ ก็เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมภาคฤดูร้อน มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เขาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น และปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเสียใหม่

4. คุณค่าต่อสถานศึกษาและชุมชน เมื่อนักเรียนพัฒนาด้านต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ย่อมส่งผลให้การทำงานกลุ่มในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดปัญหาต่าง ๆ ได้มากนักเรียนก็จะเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสถานศึกษา และนั่นคือยอมเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนด้วย

7. ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม

เยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 163 - 166) ได้แบ่งลำดับขั้นการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้เป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะการมีส่วนร่วม เป็นระยะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลจากการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียนโดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านคือ

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ได้แก่การที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม เรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องแสดงออกทางกายและวาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ คือ ความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การเรียนรู้ แนวคิด และการเรียนรู้ใน ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญาหรือสมอง คือ การที่ผู้เรียนได้เห็นจริง หรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และการสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่เรียนรู้นั้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิด และเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1.4 การมีส่วนร่วมทางสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางและเกิดผลดีอีกด้วย

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ และเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถ ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียนผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยผู้เรียน ารู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตน ค้นพบแนวความคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้อื่น และสรุปหลักการของตนเอง ซึ่ง ผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคตหรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะทำให้ได้สองลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสม ยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิมตลอดจนช่วยในการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

4. ระยะประเมิณผล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

และคมเพชร จัตรสุกุล (2522 : 23 - 24) กล่าวถึงระยะการพัฒนาของกลุ่ม (Developmental Phase of Group) ว่า การที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้นกลุ่มจะต้องผ่านระยะต่าง ๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขันและมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง
2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ
3. ระยะที่กลุ่มมีความสามัคคี
4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

นอกจากนี้ วิชา วารณะวิช๗ (2530 : 252 - 253) กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Participation) เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ (Discovery) เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว จะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเองอันจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นที่สำคัญที่สุดคือ การที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมกันเป็นจุดเดียว

4. ขึ้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

ส่วน เจลิม วรวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ (ประนอม เศษชัย. 2531 : 103 ; อ้างอิงมาจาก เจลิม วรวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ. 2520 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึงการดำเนินการของกลุ่มว่า ไม่ว่ากลุ่มจะเป็นลักษณะใด จะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวมกลุ่ม (Forming Stage) เป็นขั้นแรกที่สมาชิกของกลุ่มมารวมกัน ถ้ายังไม่รู้จักกันดีพอ ทุกคนจะสงวนท่าทีไม่ค่อยแสดงออกในระยะนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักและคุ้นเคยกันก่อน เช่น อาจมีการแนะนำตัว เป็นต้น

2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Norming Stage) เมื่อสมาชิกในกลุ่มรู้จักกันดีพอแล้ว กลุ่มจะเริ่มคิดถึงเป้าหมายของกลุ่มและการกิจของกลุ่มที่ต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียน ในการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกของกลุ่มจะต้องทำงานร่วมกัน

3. ขั้นระดมความคิด (Storming Stage) เป็นขั้นที่บรรยากาศของการทำงานจริงจังมากขึ้นสมาชิกภายในกลุ่มพยายามกำหนดร่างกฎเกณฑ์ และระเบียบของกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้สอนอาจมีบทบาท 2 ประการ คือ บ่อยครั้งที่ผู้เรียนดำเนินการไปโดยลำพังหรือเข้าร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

4. ขั้นกระชับความสัมพันธ์ (Reforming Stage) เป็นขั้นที่กลุ่มรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจบทบาทของตนเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยดี

5. ขั้นสลายตัว (Disbanding Stage) เป็นขั้นสุดท้ายที่สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมมือกันดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุเป้าหมายแล้ว การกิจของกลุ่มเริ่มลดลงไปด้วยทำให้กลุ่มเริ่มสลายตัว ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาท ทบทวนการดำเนินงานของกลุ่มที่ผ่านมาเพื่อทำการสรุปผลและเสนอแนะแนวทางในการนำผลไปใช้ หรือนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

8. เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกลุ่ม

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973 : 105) กล่าวว่า การให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อย อาจจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กประถมศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

ทรอทเซอร์ (บุญย สมितिกร. 2527 : 18 - 19 : อ้างอิงมาจาก Trotzer. 1977) ให้ความเห็นพอสรุปได้ว่า ในการกำหนดระยะเวลาและความถี่ของการเข้ากลุ่มนั้น หากจัดทำกับสถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลาเป็นคาบ ๆ ละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่า ควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม และธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุด ควรจะเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ได้ก็ยิ่งเป็นการดี

9. ผลของการที่สมาชิกได้เข้าร่วมกลุ่ม

โรเจอร์ส (Rogers. 1970 : 121 - 122) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของกิบป์ (Gibb) ที่พบว่า การเข้าร่วมกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้นตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจ และเป็นอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตนมีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจตนเอง การรู้จักคิดลึกลงด้วยตนเองมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่นหมายความว่า บุคคลยอมรับตนเองพัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองและมีความมั่นใจยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การให้อภัยบ้างน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหา

โดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

พัทธี วรกวิน (2522 : 149 - 150) ได้กล่าวถึงผลของการจัดกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มไว้หลายด้าน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกิบป์ (Gibb) คือผลในด้านทัศนคติ ต่อตนเองการได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นการแสดงถึง การยอมรับของกลุ่ม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความอบอุ่นและรู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและในการเข้าร่วมกลุ่มนั้น จะต้องมีส่วนสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกันซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง และสมาชิกอื่นในกลุ่มพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตน ทำให้มีภาพแห่งตนดีขึ้นและยังมีผลต่อ ทัศนคติต่อผู้อื่นยอมรับเหตุผล ความคิดเห็น เคารพสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการ ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม หากได้รับการยอมรับจากสมาชิก รู้สึกว่าสมาชิกในกลุ่มหวังดี ต่อตน สมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ก็จะเกิดความสามัคคีกันขึ้น และเมื่อลงมือทำงานก็จะ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

ทอม ลัมอาร์รี่ (ม.ป.ป. : 56 - 57) กล่าวถึงผลพลอยได้อื่น ๆ อันเกิด จากการรวมกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น ในการที่ คนเก่งแต่ไม่มีโอกาสที่จะพูดที่ไหน ก็จะอาศัยกลุ่มเป็นที่ทดลองหรือแสดง ความสามารถให้ คนอื่นเห็น
2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น ช่วยปรับปรุง เจตคติและนิสัยใจคอของสมาชิก และให้สมาชิกเป็นกำลังใจให้กันและกัน
3. กลุ่มร่วมเสริมสร้างความมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มจะต้อง มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความอดทนด้วย
4. กลุ่มช่วยทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญสมาชิก ด้วยการทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกปลอดภัยและเชื่อมั่นในตนเอง

10. กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

พิศนา แหมมณี (2522 : 201 - 202) กล่าวถึงกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ในทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนว่า การสอนที่ยึดหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนโดยทั่วถึงกัน และในขณะเดียวกันก็ช่วยทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความคิด ความรู้สึก ปฏิกริยา และพฤติกรรมของผู้อื่น และเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ นอกจากนี้ครูมักจะหาทางให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบต่าง ๆ ด้วยตนเองจากกิจกรรมการเรียน และพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ความเข้าใจนั้นไปข้ออยู่เสมอ ซึ่งจะสามารถช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นประโยชน์ การจัดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน สามารถกระทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตัวเองภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจท่าอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ การชนะ วิธีการนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role - Play) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมานั้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียน

ได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมาย สำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่ได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามบทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว อาจจะเป็นเพราะเล็งเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน

11. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

การวิจัยในต่างประเทศ

เทรปปา และไฟร์ด์ (Treppa and Frike. 1972. 466 - 468) ได้ฝึกกิจกรรมกลุ่ม กับกลุ่มทดลอง จำนวน 11 คน และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกเลย จำนวน 11 คน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเองและความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเกี่ยวกับตนในอุดมคติ

เบิร์คเฮาเซอร์ (Birkhauser. 1985 : 103) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติของนักเรียนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักเรียนเกรด 3, 4, 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในชั้นเรียนตามปกติและนักเรียน 75 คน ซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เดวิส (Davis. 1988 : 3263) ศึกษาผลการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มในการเรียนคณิตศาสตร์ หน่วยการแก้ปัญหามีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาดังกล่าวของนักเรียนเกรด 7 จำนวน 104 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

บอร์คแมน (Boardman. 1988 : 1952) ศึกษาผลของการนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในโปรแกรมการเลิกลูกบุญศรี โดยมีอาสาสมัคร 67 คน เข้ารับการฝึกตามโปรแกรมนี้ ผลการศึกษาพบว่าเทคนิคกระบวนการกลุ่มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของโปรแกรมหดงกล่าว สังเกตได้จากอัตราผู้คงบุญศรีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิง

ริชาร์ดสัน และฮอลล์เวิร์ท (วาลินี ขุสงศ์. 2525 : 29 ; อ้างอิงมาจาก Richardson and Hallworth. 1968 : 124) ได้ทดลองสอนเรียงความภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนแบบเก่า ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและเรียนเนื้อหาได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

การวิจัยในประเทศ

บุษศรี จิงธนาเจริญเลิศ (2530 : 48) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับ

การสอนแบบปกติโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเยาวภา กันทรวิชากุล (2530 : 40) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บานภักวีวิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 7 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งใช้กิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนลดลงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาส์ จบศรี (2531: 48) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน คลองสิบสาม "ผิวศรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดชุมพรธานี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยต่ำ จำนวน 16 คน แล้วนำมาสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนฤมล วรรณกุล (2531 : 37 - 38) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหนังสืออ้างอิงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่สอนโดยวิธีสไลด์เทปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จรินทร์ อินทวิศาลกุล (2533 : 46 - 48) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการอบรมในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีภาคกลางกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพศหญิง ซึ่งมีอายุในช่วง 16 - 18 ปี ในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีภาคกลางกรมประชาสงเคราะห์ รุ่นที่ 3 โดยคัดเลือกจากกลุ่มประชากรที่มีคะแนนเข้าวัดปัญญาในช่วง 80 - 89 มาทั้งหมด แล้วจึงนำมาสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นสมาชิกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความสามารถในการคิดสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จริยา วิไลวรรณ (2532 : 94) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดอำนาจ โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน จากการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาสูงกว่านักศึกษาควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุษงค์ รักเรียน (2533 : 108 - 113) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรศักดิ์ โสข (2530 : 56) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความสามัคคีในหน้าที่พลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านศรีสะอาด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความสามัคคีในหน้าที่พลเมืองดีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ทำการฝึกตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ พวงแก้ว เนตรโฆภารักษ์ (2533 : 65 - 66) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม จำนวน 14 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มภายหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และพรรษา แดงภักดี (2536 : 58) ได้ทำการศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธร วรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีคุณธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬาโดยรวม และแต่ละด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่ม สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด และสามารถพัฒนาทักษะในการ การคาดการณ์ในการเรียน รวมถึงสามารถวางแผนในการเรียนได้อย่างเหมาะสมและ สามารถดำเนินการตามวิธีการต่าง ๆ ที่ตนเองเลือกได้อย่างเหมาะสม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

1. ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

✓มิสเชล (Mischel. 1974 : 287) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต ไว้ว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์และเล็งเห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่จะได้รับในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งการดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่ เป็นระยะเวลาสั้นกว่าจะบรรลุผล หรือจะต้องทำเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผลตามต้องการ

มีด (Mead. 1971 : 175) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของบุคคลที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคต

โรบินสัน (กนกวรรณ อุณใจ. 2535 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Robinson. 1971 : 1225 - B) หมายถึง การวางแผนโครงการระยะยาวเกี่ยวกับอนาคตของบุคคล

ซีกูรา (กนกวรรณ อุณาใจ. 2535 : 24 อ้างอิงมาจาก Segura. 1985 : 582 - B) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต การวางแผน และการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

✓แลมมี รอล์ฟ และกีซีลา (Lamm, Rolf and Gisela. 1976 : 317) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ทักษะ ความรู้และความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่ออนาคต

มิสเชล (Mischel. 1974 : 250 - 254) ยังได้ประมวลความคิดเห็นของนักจิตวิทยาหลายท่านที่เชื่อถือได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถที่จะคิดถึง การผ่านระยะยาวไปในอนาคต เป็นลักษณะของผู้มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ สูงด้วย คือ ด้านสติปัญญา และสุขภาพจิตและเชื่อว่าการรู้จักอดีตหรือการควบคุมตนเองหรือการอดเปรี้ยวไว้กินหวานด้วยความสมัครใจของผู้กระทำนั้นมีความสำคัญ โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี โดยเฉพาะพฤติกรรมของประชาชน โดยจะต้องละวงการบาศักดิ์ ความต้องการในทันทีทันใด และยอมรับความสำคัญของการวางแผน และการดำเนินการเพื่อเพิ่มทุนประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต นอกจากนี้จากกล่าวได้ว่า ความไม่สามารถจะอดได้รอได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม ปัญหาอาชญากรรมตลอดจน การล้มเหลวในการทำงานได้

✓เฮคคอกเซน (สมจิตต์ เติมพูล. 2532 : 47 ; อ้างอิงมาจาก Heckhausen. 1967 : 42 - 45) กล่าวถึง ลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า หมายถึง ความสำคัญของการตั้งเป้าหมายในระยะยาวของ การทำงาน การคาดการณ์ไกล การวางแผนระยะยาว การมองผลที่จะส่งไปยังอนาคต รู้จักอดได้รอได้ หรืออดเปรี้ยวไว้กินหวาน

✓รัตน ประเสริฐสม (2526 : 86) กล่าวว่า การมุ่งอนาคตเป็นความสามารถที่จะมองการณ์ไกลและวาดภาพอนาคตของตน การมุ่งอนาคตเป็นการคำนึงถึงอนาคตและควบคุมพฤติกรรมไปสู่แนวทางนั้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2520 : 35) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคลซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดใจได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น รอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อยซึ่งได้รับทันที หรือคบจำกัดความต้องการในปัจจุบันของตนเพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือความเพียรพยายามในปัจจุบัน เพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตจะตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน

นาคยา บิลันธนาพันธ์ (2526 : 21 - 23) กล่าวถึงความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต โดยสรุปว่า เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยมีการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ ว่าจะส่งผลร้ายหรือผลดีแก่ตนเองและสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไร จึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สงวน ช้างฉัตร (2524 : 44 - 48) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นกระบวนการหรือการตัดสินใจหรือแสวงหาแนวทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและนำมาซึ่งอนาคตที่พึงประสงค์

เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2527 : 15) กล่าวว่า ลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต หมายถึงลักษณะนิสัยที่อดใจได้ รู้จักหักห้ามใจตนเองเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางความสำเร็จ หรือผลตอนแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่า

พนิดา สินสุวรรณ์ (2527 : 8) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดใจได้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ เพราะเล็งเห็นผลภัยที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบัน เพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 48) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่าเป็นลักษณะของการมองสู่อนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่น และสังคมมนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

✓ **เพ็ญแข** ประจันปัจจนิก (2527 : 15) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะนิสัยที่คาดการณ์ได้ หักห้ามใจตนเอง เพื่อจุดมุ่งหมายปลายทางหรือความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่า รวมทั้งความสามารถในการทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้า และมีความสัมพันธ์กับลักษณะนิสัยความรับผิดชอบด้วย

จินตนา บิลมาศ (2529 : 27) กล่าวว่าไว้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สมจิตต์ เพิ่มพูล (2532 : 11) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองในการกระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดตามมาทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นในภายหลัง

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 16) กล่าวว่า การมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถทางการรู้และการคิด ตลอดจนการรับรู้ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ทั้งที่เป็นเวลาใกล้ ปัจจุบันหรือห่างไกลปัจจุบันออกไปทุกที

สมคุณย์ ชาตุนวงค์ (2533 : 51) กล่าวว่า การมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดี หรือแก้ไขปัญหาก็จะเกิดขึ้นในอนาคต

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 46) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและการบังคับตนเองให้คาดการณ์ได้ หรือเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าที่ตามมาในภายหลัง

โคลเบอร์ก มิสเชล ไรท์ (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิง. 2520 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Kolberg : 1964, Mischel. 1974, Wright. 1975) กล่าวว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง สามารถระงับหรือขลอการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่เป็น ผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่า เป็นผู้ที่มี จริยธรรมสูงด้วย

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2520 : 39) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งที่จะทำให้อุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรค เพื่อความเจริญของตนเอง และส่งผลต่อประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศด้วย

ไพโรจน์ ไตเทศ (2531 : 21 - 22) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตปลูกฝัง ให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง ในสังคม ตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และ ให้อูู้จักวางแผนล่วงหน้าได้

✓ บุตรีบ สักคิมฉี (2532 : 7 - 8) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า เป็นการคำนึงถึงอนาคตและควบคุมพฤติกรรมไปสู่แนวทางนั้น ทำให้อุคคลสามารถปรับวิธีการ และเป้าหมายให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน และ จันทนา นนทิกร (2533 : 32 - 33) กล่าวว่า บุคคลที่มีเป้าหมายหรือมีการกำหนดสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้าชัดเจน ย่อมมีความตั้งใจและใช้ ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต ซึ่งเป้าหมาย จะมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ ที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจที่มุ่งตรงไปสู่พฤติกรรม คือ

1. เป้าหมายจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจว่าควรจะใช้ความพยายามเท่าใด ในการทำงานนั้น
2. เป้าหมายมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมการทำงาน โดยต้องตระหนักถึง ความสำคัญ

อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์ (สมจิตต์ พิมพ์กุล. 2532 : 52 ;

อ้างอิงมาจาก อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์. 2520 : 29 - 32) กล่าวว่า ลักษณะ

มุ่งอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต โรงเรียน

จึงเป็นสถานการศึกษาที่สำคัญที่จะเริ่มกำหนดจุดประสงค์และวิธีการศึกษาโดย

พิจารณาอนาคตมาอย่างดี

✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2529 : 100) กล่าวถึงลักษณะของ
ผู้ที่มีอนาคตและสามารถควบคุมตนเองไว้ ดังต่อไปนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือก
กระทำอย่างเหมาะสม

2. หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต

3. รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม

4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

สมดุลย์ ขาญวงศ์ (กนกวรรณ อุ่นใจ. 2535 : 29 ; อ้างอิงมาจาก สมดุลย์
खाญวงศ์. 2533 : 51) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีอนาคตและมีการควบคุมตนเองสูงไว้ ดังนี้

1. สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และสามารถคาดการณ์ถึงผลดีและผลเสีย
ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2. สามารถ อดได้รอได้ "สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน"

3. มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทน

4. เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล

5. สามารถถ่วงน้ำหนักจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็น

ผลเสียต่อสุขภาพได้

จากความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็น
คุณลักษณะหนึ่งและมีลักษณะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีและมีจริยธรรมสูง สามารถ
ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีเป้าหมายและเป็นความสำคัญของการวางแผน
ในอนาคต

3. ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

เคย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์. 2520 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Kay. 1950) เชื่อว่า บ่อเกิดของลักษณะมุ่งอนาคตนั้นอยู่ที่ลักษณะความมั่นคงทางสังคมของบุคคล การที่ได้ก็จะเรียนรู้ว่า ควรเอาใจรอนั้น ส่วนมากจะเกิดในครอบครัวฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวฐานะยากจนย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กขาดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต นอกจากนั้น การประสบความสำเร็จด้านต่าง ๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคย เชื่อว่าจะช่วยให้บุคคลนั้นมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความพยายามในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความหวังว่า จะทำให้สำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้วฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคต จึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง

พรณี ฐชัย (2522 : 21 - 23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตดังนี้

1. เด็กต้องได้รับแรงเสริมในทางบวกจากครู คือ ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะนำช่องทางให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายหาแนวทางเลือกสำหรับชีวิตจริง ๆ มิใช่เพื่อฝัน
2. ในการเรียนการสอน ครูต้องกระตุ้นให้กำลังใจและส่งเสริมให้เด็กคิด คือครูต้องมีกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต เด็กจึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วย
3. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับความคิดเห็น คือ ในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งแบ่งไว้ด้วยคำนิยม การประเมินผลของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความมั่นใจในความคิด และแสดงออกในรูปพฤติกรรมมาให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเอาใจใส่ดูแล โดยใช้หลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง
4. ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมภายในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจกล้าตัดสินใจให้โอกาสเด็กคิดแก้ปัญหา ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและอยู่ภายในบรรยากาศที่อบอุ่นซึ่งจะเป็นแนวทางที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้ดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520 : 106 - 110) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากใช้เหตุผลมาก และลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายนั้น สัมพันธ์กับการมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงของเด็กอย่างเห็นได้ชัด

และยังพบอีกว่า ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ
ชั้นเรียน และที่เกิด โดยหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าชาย ผู้มีอายุน้อยและมีระดับการศึกษาต่ำ
มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก และอยู่ในระดับการศึกษาสูง และผู้ตอบที่เกิดใน
กรุงเทพมหานคร มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด

นอกจากนี้ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์
(2520 : 255) ได้วิจัยเรื่อง การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของ
เยาวชนไทย พบว่า เด็กที่ยอมรับการควบคุมสื่อมวลชนจากบิดามารดามากและรับสื่อมวลชนที่
เหมาะสมโดยเฉพาะด้านโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์มากกับการที่เด็กรับรู้ว่าจะได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบรักสันทัดสนจากผู้ปกครองจะปรากฏมากในเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และประสพการณ์
ทางสังคมที่ได้รับจากสื่อมวลชนที่มีคุณค่าสามารถช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตได้

ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ นักจิตวิทยาพบหลักฐานว่าเป็นด้านหนึ่งของพลังอีโก้ (ego
strength) ของบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง สามารถระงับหรือขลอ
การบังคับความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข
ประจักษ์จนิท. 2520 : 35) และเป็นด้านหนึ่งของบุคลิกภาพที่พัฒนามาจากการเรียนรู้
การศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งจะพัฒนาอย่างช้า ๆ ในวัยเด็ก บุคคลบางคน
จะอาศัยความสามารถของตน และเวลาในปัจจุบันเป็นรากฐานที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับตนเอง
ในอนาคตได้ โครงสร้างของอนาคตขึ้นอยู่กับความคิดมีวิธีการหลายวิธีที่ก่อให้เกิดแผนและ
โครงการระยะยาว การมุ่งอนาคตจะสัมพันธ์กับความจำเป็นที่จะต้องมีความคิดในการวางแผน
ความตั้งใจที่จะกระทำ และรายละเอียดบางอย่างที่ต้องทำ ซึ่งเปลี่ยนไปตามเวลา (รัตน
ประเสริฐสม. 2526 : 37 - 38)

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 4) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดได้ต้องอาศัย
พื้นฐานด้านความคิดและสติปัญญา เนื่องจากบุคคลที่มุ่งอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่คาดการณ์ได้ว่าอะไร
จะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าสิ่งเล็กน้อยที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน
และจะต้องเป็นผู้ที่เชื่อว่าสิ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตจะเกิดขึ้นกับตนได้จริง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้

แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่จะมีลักษณะมุ่งอนาคต จะต้องเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางการคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการรู้คิดของ เพียเจท์ ขั้นพัฒนาการดังกล่าวคือ ขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ (Formal Operation : อายุระหว่าง 11 - 15 ปี) ทั้งนี้เพราะการคาดว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต สิ่งนั้นยังไม่มีตัวตน ต้องอาศัยการอ้างอิงซึ่งอยู่ในรูปของนามธรรม หรือสัญลักษณ์ และการเห็นความสำคัญของสิ่งที่ยังเป็นนามธรรมหรือสัญลักษณ์ ต้องใช้ความสามารถทางการคิด เชื่อมโยงกับหน่วยการคิดอื่น ๆ ดังนั้นบุคคลที่มีความรู้คิดสูงย่อมจะง่ายต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตให้สูงขึ้นด้วย

จากปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าวแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการเรียนรู้ทางสังคม เกิดจากความมั่นคงทางของแต่ละบุคคล อันสะสมมาจากอดีต จากการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น สังคม การศึกษา การอบรมเลี้ยงดู และลักษณะมุ่งอนาคตจะแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม ได้แก่ เพศ การอบรมเลี้ยงดู ชั้นเรียน และที่เกิด นอกจากนี้ยังต้องอาศัย พื้นฐานด้านการรู้คิดและสติปัญญาในระดับขั้นปฏิบัติการขั้นเป็นระบบ (Formal Operation) ด้วย

4. การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

วไรท์ (Wright. 1975 : 387) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ได้มาจากวิธีการวัดลักษณะมุ่งอนาคตที่ใช้ในการวิจัยทางจิตวิทยา เช่น ให้เขียนเรื่องราวหรือนวนิยายและวิเคราะห์ระยะเวลาที่ใช้ในการเขียนเนื้อเรื่องนั้น ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากจะใช้ระยะเวลาในการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ดำเนินไป โดยระยะเวลาที่มากกว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 107) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการกระตุ้น ลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลอาจทำได้ดังต่อไปนี้

1. ให้เขียนเรื่องราวของตนเองที่เกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต โดยอาจกำหนดให้เขียนถึงสภาพชีวิต และการวางแผนการใช้ชีวิตในอนาคตด้วย

2. ให้ฝึกเขียนนวนิยายชีวิต ซึ่งอาจจะกำหนดช่วงเวลาไว้ เช่น ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ หรือจากปู่ไปถึงหลาน

3. ฝึกวางแผนงานระยะยาวของการทำงาน หรือการฝึกวางแผนตัวบุคคล เพื่อเตรียมการที่จะใช้เขาในงานใหญ่ที่จะมีมาในอนาคต เป็นต้น

4. ฝึกเล่นหมากกรุก เพื่อที่จะเอาชนะชนะ

5. ให้แบบอย่างของการวางแผนระยะยาว หรือการวางแผนการดำเนินชีวิต เพื่อบรรลุเป้าประสงค์บางประการในอนาคต

บุษรับ ศักดิ์มณี (2532 : 16 - 17) ได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมุ่งอนาคตไว้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ให้รู้จักความหมายของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการกระตุ้นให้บุคคลรู้จักคิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกลอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างให้เห็นแบบอย่างของการคิดประเภทนี้ และฝึกการรู้คิดในตนเองนี้ เพื่อให้เข้าใจความหมายของการมุ่งอนาคตในกาลเทศะต่าง ๆ

2. ให้เห็นความสำคัญของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้ โดยการให้เห็นตัวอย่างของผลดีที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมที่มุ่งอนาคต

3. ให้รู้จักคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต วิธีฝึกทำได้ โดยการให้บุคคลเห็นตัวอย่างของการวางแผนอนาคตของผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ฝึกวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและการทำงาน ฝึกเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความคาดหวังของตนเอง

เพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2527 : 15 - 37) เสนอแนะบทบาทในการปลูกฝังลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต สำหรับครอบครัวและโรงเรียน โดยสรุปดังนี้

1. บทบาทของครอบครัว

บิดามารดาต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การรู้คุณค่าของเวลา มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการวางแผนการกำหนดการใช้เวลา เช่น กำหนดว่าควรทำอะไรในวันหยุด และอาจใช้วิธีปลูกฝังวัยรุ่นให้เป็นผู้มุ่งอนาคต โดยใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม

ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล และใช้วิธีควบคุมแบบปานกลางอย่างสม่ำเสมอคงเส้นคงวา นอกจากนี้ การฝึกหัดการใช้เหตุผลและการคาดการณ์ ควรเริ่มจากสิ่งที่เป็นเรื่องง่าย ๆ จนถึงเรื่องยาก เช่น การกระตุ้นให้วัยรุ่นวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อหรือการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง เป็นต้น

2. บทบาทของโรงเรียน

ครูสามารถปลูกฝังลักษณะมุ่งอนาคตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดย ใช้วิธีสนับสนุนให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มในการทำงานและมีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้ลุล่วงไปได้ ยกย่องนักเรียนที่ทัศนเป็นผู้มุ่งอนาคต ใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดค้นหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นขั้นตอน และสามารถวางแผนได้ ได้เรียนรู้เรื่องเหตุและผล สามารถคาดคะเนผลของเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้มุ่งอนาคตด้วย นั่นคือ ต้องเป็นผู้มีความเพียรพยายาม และมีการวางแผนการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความจริงในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ สุรศักดิ์ หลานมาลา (2527 : 14 - 15 ; 2533 : 14 - 17) กล่าวว่า การสอนเด็กเพื่อให้นักความรู้ไปใช้ในอนาคตร ต้องเริ่มต้นด้วยการคาดการณ์ว่า ในอนาคตรจะมีอะไรที่สำคัญและแตกต่างไปจากปัจจุบันอย่างไรบ้าง เด็กควรมีโอกาสในการวางแผนการเรียน ในอนาคตรของตนเอง และพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น การมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคตร จะช่วยให้การวางแผนเป็นไปด้วยความรอบคอบ สมเหตุสมผล การสอนเพื่อให้นักเรียนมองอนาคตรหรือมุ่งอนาคตร อาจทำได้โดย

1. ให้นักเรียนมองอนาคตรด้วยทัศนะของตนเอง เช่น มองโลกข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไรและตนเองจะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างไร จึงจะมีชีวิตอยู่ในโลกเช่นนั้นได้อย่างเหมาะสม

2. เน้นการหาทางเลือกในอนาคตร โดยให้นักเรียนคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้โลกอยู่ดีมีสุข

3. ให้นักเรียนเข้าใจยุทธวิธีต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการคาดคะเนอนาคต

4. มุ่งให้นักเรียนเข้าใจสภาพและแนวโน้มของอนาคต ความสามารถที่มนุษย์ควรจะพัฒนาในอนาคต

รังสรรค์ เพ็งชู (2531 : 82 - 103) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้พร้อมที่จะอยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลง ลู่อนาคตที่ไม่แน่นอนนี้ หนทางหนึ่ง คือการให้บุคคลมีทักษะที่กว้างไกลทั้งในแง่ของมิติเกี่ยวกับเวลา สถานที่ ชุมชน และวิถีชีวิต เพื่อจะได้ปรับปรุง ปฏิบัติหรือกำหนดแนวทางเดินที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การช่วยกระตุ้นให้เยาวชนสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ของตนเองและสังคมได้ตั้งแต่ปัจจุบัน และได้เสนอแนะแนวคิดการประยุกต์เทคนิค วิธีการเชิงอนาคต เช่น การพรรณนาอนาคต การสร้างอนาคตจำลอง วงล้ออนาคต การวิเคราะห์เครือข่ายอาชีพ และวิธีการตรวจสอบค่านิยมในอนาคต เพื่อใช้ในการกระบวนการแนะแนวโดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ

1. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า อนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีต และสภาพแวดล้อมกับโอกาส และโดยการเลือกตัดสินใจของมนุษย์เอง

2. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต

3. มุ่งให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของโลกและชีวิตอย่างเป็นระบบเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

ส่วนดวงเดือน พันธุมนาวิน (2530 : 109 - 116) กล่าวว่า การกระทำพฤติกรรมเป็นระยะเวลานานเพื่อให้เกิดผลดีในอนาคตอันไกลนั้น บุคคลที่ขาดความอดทนอาจหยุดการกระทำนั้นลงกลางคันก็ได้ เช่น ทำงานที่ยากและใช้เวลานานจนกว่าจะสำเร็จสมบูรณ์ อาจจะใช้การผ่อนแรงเป็นขั้นตอนโดยแบ่งพฤติกรรมนั้นเป็นช่วง ๆ หรือเป็นกิจกรรมย่อย ๆ ที่ต้องทำต่อเนื่องกัน เมื่อทำกิจกรรมสำเร็จไปช่วงหนึ่งก็ให้รางวัลแก่ตนเอง เพื่อให้มีกำลังใจที่จะกระทำพฤติกรรมในช่วงต่อไป ถ้าไม่สำเร็จก็ลงโทษตนเอง เพื่อกระตุ้นให้พยายามให้มากขึ้น

ในโอกาสต่อไป เช่น การเขียนรายงาน เขียนตำราหรือนวนิยายที่เป็นเรื่องยาว ต้องใช้เวลาหลายวัน หลายเดือน ผู้ที่ทาสำเร็จมักจะกำหนดจำนวนหน้าที่จะต้องเขียนให้ได้ภายใน 1 วัน 1 สัปดาห์ ถ้าทำได้ตามนั้นก็เกิดความสบายใจ ภูมิใจเป็นรางวัลแก่ตนเอง อาจมีการให้ตนเองได้พักผ่อน ทำกิจกรรมที่ชอบ เป็นต้น การให้รางวัลแก่ความสำเร็จย่อย ๆ จะช่วยให้บุคคลให้รู้คหน้าไปยังเป้าประสงค์ระยะใกล้ได้ง่ายขึ้น

จากแนวทางในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตสามารถพัฒนาได้โดยให้รู้จักความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตให้เป็นแบบอย่างของบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ผูกวางแผนในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอนาคต และฝึกการตัดสินใจเลือกทางเดินอย่างเหมาะสมโดยพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสีย ตลอดจนฝึกให้คาดการณ์ไกลในอนาคต

5. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

5.1 การวิจัยในประเทศ

มิสเชล และกิลลิแกน (Mischel and Gilligan. 1964 : 375 - 417) พบว่า

1. ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะโง่งน้อยและถ้าเด็กประเภทนี้โง่ง จะต้องใช้เวลาานก่อนที่จะกระทำเช่นนั้น
2. การวิจัยอายุการวัยรุ่น พบว่า เด็กเหล่านี้มีลักษณะมุ่งปัจจุบัน และจะไม่ยอมรอคอยรางวัลใหญ่แต่จะรอรับรางวัลเล็กที่จะได้ในทันที นอกจากนั้นเด็กเหล่านี้ยังไม่สามารถขลอการบำบัดความต้องการของตนเองได้
3. ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และส่งผลต่อความเจริญงอกงามของตนเองและประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ

แลมม์ ชมิคท์ และทรมมส์ดอร์ฟฟ์ (Lamm, Schmidt and Trommsdorff. 1969 : 22) ได้วิจัยพบว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตสัมพันธ์กับความสามารถที่จะอดใจรอได้

✓ไรท์ (Wright. 1975 : 298) วิจัยพบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมายจึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย และยังพบอีกว่า ยวอาชญากรมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ

แมคเคลลแลนด์ และวินเตอร์ (McClelland and Winter 1969 : 22) พบว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตมีส่วนสำคัญในการทำนายพฤติกรรมของบุคคลเมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนไป

✓เรย์เนอร์ (Raynor. 1982 : 254) ได้วิจัยพบว่าบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะมีการจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และเป็นผู้ที่ยืนยันขันแข็งในการทำงานปัจจุบันมากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ

วอลส์ (กนกวรรณ อุณาใจ. 2535 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Work. 1970 : 627 - B) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กผิวดำและผิวขาว กลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กผิวดำและผิวขาวกลุ่มละ 25 คน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีอายุระหว่าง 12 ปี 1 เดือน ถึง 14 ปี 1 เดือน มีบิดาหรือผู้ปกครองอยู่ในบ้านและมีระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 85 - 115 พบว่า

1. เด็กผิวดำมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว
2. เด็กผิวดำเองอนาคตในวัยสั้นกว่าเด็กผิวขาว
3. เด็กผิวดำมีวิธีการจัดการเพื่อนำไปสู่ความคาดหวังในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว
4. เด็กผิวดำมีความคาดหวังเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว

โรบินสัน (กนกวรรณ อุณาใจ. 2535 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Robinson. 1991 ; 1225 - B) ศึกษา ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเกรดที่ไม่เคยถูกจำคุก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรดที่เคยกระทำผิด 2 ครั้ง หรือมากกว่า 2 ครั้ง

ขึ้นไป แต่ไม่ถูกฟ้องทางกฎหมายจำนวน 48 คน พบว่าเด็กเกรจะมองอนาคตในระยะสั้น และมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

แลมมี รอล์ฟ และกีซีลา (Lamm, Rolf and Gisela. 1976 : 317) ศึกษาเพศและชนชั้นที่มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่น ชนชั้นกลาง กับชนชั้นต่ำที่เป็นเด็กหญิงและเด็กชาย กลุ่มละ 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 - 16 ปี โดยวัดลักษณะมุ่งอนาคตด้านความหวัง ความกลัว จากคำบอกเล่าของเด็ก การตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการมองอนาคต และการมองโลกในแง่ดีและแง่ร้าย พบว่า เด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำ มองโลกในแง่ดีมากกว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นกลาง และเด็กชายที่มาจากชนชั้นต่ำได้แสดงความหวัง และความกลัวในด้านอาชีพมาก และจะเพิ่มขึ้นในอนาคตมากกว่าเด็กหญิงจากชนชั้นต่ำ

ซีจีเนอร์ (Seginer. 1988 : 247 - 273) ได้ศึกษาสภาวะทางสังคมของวัยรุ่นในนิคมกับวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชนเมือง โดยการเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสังคม คือ การอยู่ในนิคมกับอยู่ในชุมชนเมือง โดยการใช้แบบสอบถามจากวัยรุ่นที่อยู่ในนิคม จำนวน 114 คน กับวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชนเมือง พบว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในนิคมแสดงถึงความหวังในอนาคตออกมาน้อยกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชนเมือง

เพจ และโรบินสัน (Page and Robinson. 1988 : 91 - 101) ได้ศึกษาบทบาททางเพศและลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแคนาดา พบว่า นักศึกษาเพศชายให้ความสำคัญในการวางแผนอาชีพในอนาคตของตนเอง และอาชีพที่วางแผนไว้ก็แตกต่างไปจากครอบครัว บิดา มารดา และในด้านการมองอนาคตนั้นก็มองโลกในแง่ดีต่ออนาคตของตนเอง

เนอร์มี (Nurmi. 1987 : 977 - 991) ได้ศึกษาถึง เพศ อายุ ชนชั้นทางสังคมและลักษณะของการปะทะสังสรรค์ในครอบครัว ที่มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นที่ได้กำหนดไว้ พบว่า ลักษณะของอายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม และลักษณะของการปะทะสังสรรค์ในครอบครัวมีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นโดยจุดมุ่งหมายในอนาคตของวัยรุ่นบอกถึงลักษณะของการพัฒนาการ และเป้าหมายที่วางไว้กว้าง ๆ กลุ่มเครื่องจะลดลงเมื่อเขามีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนจุดมุ่งหมายในอนาคตและเกี่ยวข้องกับเพศ และกลุ่มที่มาจากชนชั้นสูงจะมุ่งอนาคตสูง

เนอร์มี (Nurmi. 1988 : 1 - 9) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปะทะสังสรรค์แบบ พ่อ - แม่ และเด็ก กับลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น : ตามอายุและเพศ จากการศึกษาใช้ กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 11 ปี และ 5 ปี พบว่า อายุ และเพศมีอิทธิพลต่อการปะทะสังสรรค์แบบ พ่อ แม่ และเด็กของวัยรุ่น และลักษณะมุ่งอนาคตของเขาเอง แต่ในทางตรงกันข้าม การพูดคุยกัน ในครอบครัวของเด็กอายุ 15 ปี ทำให้การมองโลกในแง่ดีเพิ่มขึ้น รวมถึงการวางแผน ความมีเหตุ มีผลเพิ่มขึ้นด้วย

เนอร์มี (Nurmi. 1987 : 1 - 10) ได้ศึกษาถึงลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น การวางแผนชีวิตและการถ่ายทอดทางสังคมในการพูดคุยในครอบครัว โดยได้ทราบผลมาจากการ ตอบแบบสอบถามของแม่บ้านจำนวน 138 คน พบว่า เด็กวัยรุ่นมุ่งหวังในอนาคต, การศึกษา, และการมีครอบครัวและในด้านการคิดเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นจริงของวัยรุ่นนั้นได้ สะท้อนกลับสู่โครงสร้างการพัฒนาการของเขาในเรื่องการวางแผนชีวิต และพบว่าการวางแผน ที่กว้าง ๆ ของมารดาสามารถบรรยายได้ถึงลักษณะการตั้งจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างมีเหตุ มีผลของวัยรุ่นได้

5.2 การวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2520 : 102 - 109) ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และนิสิตทั้งชายและหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 11 - 25 ปี และ มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามระดับ จำนวน 1,400 คน พบว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และสถานที่เกิด โดยผู้หญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ชาย ผู้ที่เรียน อยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตสูงที่สุด ส่วนผู้เรียนอยู่ใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตต่ำที่สุด และผู้ตอบที่เกิดใน กรุงเทพมหานครมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด

2. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู

3. แบบคือผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผล และแบบลงโทษทางจิต จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

3. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรม

พินดา สินสุวรรณ (2527 : 61) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบบรรยาย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ มีค่าเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบบรรยาย และนักเรียนชาย และหญิงที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีค่าเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตไม่แตกต่างกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์ (2529 : 256) ศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 2 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,600 คน เป็นนักเรียนชาย 780 คนและนักเรียนหญิง 820 คน พบว่า เยาวชนไทยที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ยอมรับการควบคุมสื่อมวลชน จากบิดา มารดามาก และชอบรับสื่อมวลชนที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์มากและเป็นเยาวชนที่รับรู้ว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจากผู้ปกครอง

สมจิตต์ เพ็ญกุล (2532 : 89 - 90) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน และลักษณะมุ่งอนาคตหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

กนกวรรณ อุ๋นใจ (2535 : 57) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 คน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการพัฒนาโดยเทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะ

มุ่งอนาคตสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าว สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคาดการณ์ไกล การวางแผน ความเพียรพยายาม การอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลของสังคม สื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวชี้ถึงการมีลักษณะมุ่งอนาคตในตัวของผู้เยาวชนแต่ละคน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

เป็นนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่ออกไปศึกษาสถานสงเคราะห์ จำนวน 55 คน ที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา

2. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่ออกไปศึกษาสถานสงเคราะห์ ที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา ได้จำนวน 24 คน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายเมื่อแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 สืบหาจำนวนนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้จำนวน 55 คน

2.2 ให้นักเรียนจากข้อ 2.1 ตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต แล้วนำคะแนนมาคำนวณว่าคะแนนที่ตอบอยู่ในเกณฑ์สูง กลาง หรือต่ำ แล้วคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา ได้จำนวน 24 คน

2.3 ถามความสมัครใจนักเรียนที่ได้จากข้อ 2.2 ในการเข้าร่วมการทดลอง แล้วคัดเลือกนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลอง โดยการสุ่มอย่างง่ายมา 24 คน แล้วจึงสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

2. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 1.2 ศึกษาแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคตของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 227 - 230) สมจิตต์ เพ็ญพูล (2535 : 136 - 144) สุรพงษ์ ขุเดช (2534 : 193 - 196) บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 186 - 187) และ กนกวรรณ อนุใจ (2535 : 159 - 164) แล้วสร้างข้อคำถามโดยอาศัยข้อมูลจาก 1.1 และ สร้างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้
 - 1.3 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผศ.วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และ อาจารย์ พรรณพิศ วานิชย์การ พิจารณาว่าข้อคำถามในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ตรงตามลักษณะต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์เฉพาะของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - 1.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่สถานสงเคราะห์เด็กหญิง พญาไท ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 55 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจหาคะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t) (t-test) แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และเลือกข้อที่มีค่าที (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้ในการทดลอง

1.5 นำนแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1.4 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตนี้ มีลักษณะข้อความแบบสถานการณ์ประกอบไปด้วย รายละเอียดที่เกี่ยวกับ การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน การวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับการเรียน ความเพียรพยายามในการกระทำเกี่ยวกับการการเรียน การอดได้รอได้เพื่อความ สำเร็จในอนาคต โดยกำหนดตัวเลือกเป็นพฤติกรรม 3 ระดับคือ

1. ระดับพฤติกรรมที่มุ่งอนาคตสูง
2. ระดับพฤติกรรมที่มุ่งอนาคตปานกลาง
3. ระดับพฤติกรรมที่มุ่งอนาคตต่ำ

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าจะทำอย่างไร คำตอบที่ นักเรียนตอบแต่ละข้อไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถาม แบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย (+) ให้ตรงกับตัวเลือก

การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน

0 นักเรียนต้องการจะเรียนต่อในสาขาที่ตนเองมีความสามารถและและสนใจและเพื่อ จะได้ทำงานที่ดี ๆ นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไร

- ก. ขยันเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิม
- ข. เรียนไปเรื่อย ๆ เพราะว่าการอนาคตเป็นสิ่งที่คาดการณ์ไม่ได้
- ค. วางเป้าหมายในการเรียนและขยันเรียนมาก ๆ

การวางแผนดำเนินการในการเรียน

0 สมชายเป็นนักเรียนที่ตั้งใจเรียนแต่มักจะขาดส่งการบ้านอยู่เสมอ ทั้ง ๆ ที่ในเวลา ที่ครูสั่งการบ้านสมชายก็เข้าใจในคำสั่งเป็นอย่างดี แต่เมื่อถึงเวลาส่งสมชายก็ขาดส่งหรือถ้าส่ง ก็ไม่เสร็จตามที่ครูสั่ง จากกรณีนี้ ถ้าเป็นนักเรียน ๆ จะทำอย่างไร

- ก. จัดบันทึกงานที่ครูสั่งและวันเวลากำหนดส่งเพื่อจะได้ไม่ลืม
- ข. เมื่อครูสั่งการบ้านแล้วก็ลงมือทำทันที จนกว่าจะเสร็จโดยไม่ทำอย่างอื่น
- ค. ดูความสำคัญของงานและจัดลำดับความสำคัญ และลงมือทำทันทีตามลำดับ

ความเพียรพยายามในการเรียน

0 สุธิตราเป็นนักเรียนที่ขยันอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ แต่ผลในการสอบสุธิตราทำคะแนน ได้น้อยกว่าเกณฑ์อยู่เสมอ จนบางครั้งสุธิตราเกิดความท้อแท้เป็นอย่างมากจากการเรียน จากกรณีนี้ ถ้าเป็นนักเรียน ๆ จะทำอย่างไร

- ก. จะไม่อ่านหนังสือมากจนเกินไป เพราะว่าอย่างไรก็ได้คะแนนน้อยอยู่แล้ว
- ข. มานะพยายามมากขึ้นในการอ่านหนังสือ ถ้าไม่เข้าใจก็ถามครู
- ค. อ่านหนังสือเหมือนเดิมและจะอ่านมากขึ้นเมื่อใกล้ ๆ สอบ

การขอคำปรึกษาเพื่อความสำเร็จในอนาคต

0 สัตยาอยากออกไปทำงาน ทั้ง ๆ ที่สัตยาเรียนยังไม่จบชั้นม. 3 และถ้าสัตยาจบ ม.3 แล้ว สัตยาก็จะได้งานที่มีรายได้มากกว่าที่จะออกไปทำงานในตอนี้ จากกรณีนี้ ถ้านักเรียนเป็นสัตยา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ออกไปทำงานเลยเพราะว่าทาสหลาย ๆ ปีรายได้ก็มากขึ้นเอง
- ข. ตั้งใจเรียนให้สำเร็จและเรียนให้ดีที่สุด
- ค. ออกไปทำงานบ้าง ทั้งที่ต้องขาดเรียน เพื่อที่จะมีรายได้

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนลักษณะมุ่งอนาคต คือเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ถ้าพฤติกรรมหรือตัวเลือกใด เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงให้คะแนน 3 คะแนน
2. ถ้าพฤติกรรมหรือตัวเลือกใด เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลางให้คะแนน 2 คะแนน
3. ถ้าพฤติกรรมหรือตัวเลือกใด เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำให้คะแนน 1 คะแนน

2. โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม

วิธีการสร้างโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

- 2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต
- 2.2 ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนสร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตให้เหมาะสมกับนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี
- 2.3 สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม โดยเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะมุ่งอนาคต แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผศ.วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และ อาจารย์พรตติศ วาณิชการ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ และนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 2.4 นำโปรแกรมที่ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ที่นำเข้ากลุ่มตัวอย่างและมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง
- 2.5 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข
- 2.6 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ในการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยทดลองเป็นจำนวน 12 ครั้ง ๗ ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ระหว่างเวลา 16.30 น. ถึงเวลา 17.30 น.
(ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

3.1 รวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ

3.2 สร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต โดยให้มี
จุดมุ่งหมายเช่นเดียวกันกับโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม

3.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผศ.วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และ อาจารย์ พรรณพิศ วาณิชการ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติไปทดลองใช้กับนักเรียนสถานสงเคราะห์
เด็กหญิง บ้านราชวิถี ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข

3.6 นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ในการใช้การสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุมผู้วิจัยใช้การสอนแบบปกติเป็นจำนวน
12 ครั้ง ๗ ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ระหว่างเวลา 16.30 น. ถึง 17.30 น.
(ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized
Control - Group Pretest - Posttest Design (บุศรี วงศ์รัตน์, 2530 : 357)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
(R) _E	T _{1E}	x	T _{2E}
(R) _C	T _{1C}	-	T _{2C}

ความหมายของสัญลักษณ์

(R) _E , (R) _C	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
T _{1E} , T _{1C}	แทน	การทดสอบลักษณะมุ่งอนาคตก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
T ₂ , T _{2C}	แทน	การทดสอบลักษณะมุ่งอนาคตหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
x	แทน	การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต โดยการใช้กิจกรรมกลุ่ม
-	แทน	การสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต (Pretest) แล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนสอบก่อนการทดลองสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเอง ซึ่งใช้วิธีการแตกต่างกันดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง พัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้กิจกรรมกลุ่มโดยใช้เวลาทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ระหว่างเวลา 16.30 - 17.30 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์

2.2 กลุ่มควบคุม พัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้การสอนแบบปกติ โดยใช้เวลาทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ระหว่างเวลา 16.30 - 17.30 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์

3. หลังการทดลองเสร็จสิ้นลง ทำการสอบหลังการทดลอง (Posttest) ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกันกับที่ใช้สอบก่อนการทดลอง (Pretest) แล้วบันทึกคะแนนสอบหลังการทดลอง (Posttest) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

4. นำคะแนนที่ได้จากการสอบก่อนและหลังการทดลองทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วิธีจัดการกับข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) โดยใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยวิธีสูตร (Ferguson. 1981 : 67)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต โดยใช้วิธีทางสถิติแบบที (t-test) แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดยใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 182)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{\sum X_1^2 + \sum X_2^2}{N(N-1)}}} \quad df = 2n-2$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสูง
 $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มต่ำ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต โดยหาลัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร (Cronbach, 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 n แทน จำนวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 $\sum S_i^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของข้อสอบรายข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะมุ่งอนาคตก่อนและหลังการทดลอง
ภายในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน
(Dependent Samples) (Ferguson. 1981 : 180)

$$t = \frac{\frac{\sum D}{N}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}} \quad df = 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N แทน จำนวนคู่

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะมุ่งอนาคตระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)
(Ferguson. 1981 : 182)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{(n_1 + n_2 - 2)}} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}$$

โดยมี $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ	$\bar{x}_1, \bar{x}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	s_1^2, s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
Md	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนสอบหลังการทดลองและสอบก่อนการทดลอง
Sd	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนสอบหลังการทดลองและก่อนการทดลอง
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t- Distribution
กลุ่มทดลอง	แทน	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
กลุ่มควบคุม	แทน	กลุ่มที่เข้าร่วมการสอนแบบปกติ

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
2. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง
3. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

ตาราง 1 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ลักษณะมุ่งอนาคต	N	M	S	t
ก่อนการทดลอง	12	1.6103	0.230	10.90**
หลังการทดลอง	12	2.7034	0.210	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 ปรากฏว่า ภายหลังการทดลองลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง
 การได้รับการสอนแบบปกติ

ลักษณะมุ่งอนาคต	N	M	S	t
ก่อนการทดลอง	12	1.7525	0.212	10.67**
หลังการทดลอง	12	2.4657	0.188	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 บ่งชี้ว่า ภายหลังการทดลองลักษณะมุ่งอนาคต
 ของกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการได้รับ
 การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และที่ได้รับการสอนแบบปกติ ภายหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	Md	Sd	t
กลุ่มทดลอง	12	1.0931	0.348	3.15**
กลุ่มควบคุม	12	0.7132	0.232	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่า ภายหลังการทดลองลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าที่ได้รับการสอนแบบปกติ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่ออกไปศึกษานอกสถานสงเคราะห์ และที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถีในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่ออกไปศึกษานอกสถานสงเคราะห์ และมีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเพื่อแยกออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต
2. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design

1. การทดสอบก่อนการทดลอง ให้นักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ออกไปศึกษานอกสถานสงเคราะห์ ทั้งหมด 55 คน ตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต แล้วแยกนักเรียนออกเป็น 2 ระดับ

1.1 นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือนักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป จำนวน 25 คน

1.2 นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ คือนักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 30 คน

ตามความสมัครใจนักเรียนที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำในการเข้าร่วมการทดลอง และทำการสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อแยกนักเรียนออกเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

2. ขั้นตอนการทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลอง ตามโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 12 ครั้ง ละครึ่ง 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2536 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2536 ระหว่างเวลา 16.30 - 17.30 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนแบบปกติที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 12 ครั้ง ละครึ่ง 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ตั้งแต่วันอังคารที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2536 ถึงวันพุธที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2536 ระหว่างเวลา 16.30 - 17.30 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. การทดสอบหลังการทดลอง ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตอีกครั้งหนึ่ง หลังจากให้นักเรียนได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการได้รับการสอนแบบปกติ

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมซึ่งแยกวิเคราะห์ ดังนี้

1. เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน
2. เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้การสอนแบบปกติ โดยใช้ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

3. เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามียังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของคมเพชร จิตรสุกกุล (2530 : 15 - 16) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าในด้านการพัฒนาการ เช่น การสร้างพัฒนาการทางด้านสังคม ในด้านการพัฒนาการทัศนคติ ตลอดจนความเจริญงอกงาม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ (2530 : 48) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวกับเพื่อนได้ดีกว่าการสอนแบบ

บทคัดย่อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน สาสี จบศรี (2531 : 48) ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสามสิบ"ผิวนครราษฎร์บำรุง"จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพรรษา แดงภักดี (2536 : 58) ได้ทำการศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ให้สูงกว่าเดิมได้ ทั้งนี้ ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์เกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตด้านการเรียน โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เล่นเกม และเรียนรู้จากกรณีตัวอย่าง โดยจัดประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แล้วร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกภายในกลุ่ม ร่วมกันแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาที่ประสบในกลุ่ม ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และมีการกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ มีความกระตือรือร้น ไม่เบื่อหน่าย ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความคิด ความรู้สึกลงในด้านการคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน การวางแผนเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การให้พิจารณาถึงความสามารถและความสนใจของตนเอง การกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับการเรียน พิจารณาทางเลือกรวมถึงพิจารณาถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น ตัดสินใจเลือกให้เหมาะสม มีความเพียรพยายามในการกระทำ และต้องอดได้ รอได้ ซึ่งเป็นลักษณะของลักษณะมุ่งอนาคตด้านการเรียน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเจตนาให้นักเรียนในการทดลอง พบว่า นักเรียนมีความสนใจในการร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการแสดงบทบาทสมมติ เล่นเกม กรณีตัวอย่าง เป็นอย่างดี และเมื่อดำเนินการทดลองไปได้ระยะหนึ่งพบว่า นักเรียนมีการกล้าแสดงออก และร่วมมาใน

กิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น อาจเป็นเพราะว่าในระหว่างการทดลองกิจกรรมต่าง ๆ น่าสนใจ และนักเรียนมีโอกาสในการแสดงออกมากยิ่งขึ้น ส่วนในการซักถาม การตอบคำถามต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นก็มีมากขึ้น ผู้วิจัยได้ให้คำชมเชยและให้กำลังใจแก่นักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดี เกิดความไว้วางใจ และให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม

2. นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบปกติสามารถพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถีได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของอัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 49) ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนสูงขึ้นภายหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาของ นันฎา ระภาพล (2535 : 55) ผลการศึกษาพบว่า ความมีวินัยในห้องเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ภายหลังจากทดลองปรากฏว่าความมีวินัยในห้องเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบปกติสามารถพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตได้ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตด้านการเรียน ซึ่งมีด้านการคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน การวางแผนเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การให้พิจารณาถึงความสามารถและความสนใจของตนเอง การกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับการเรียน พิจารณาทางเลือกรวมถึงพิจารณาถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น ตัดสินใจเลือกให้เหมาะสม มีความเพียรพยายามในการกระทำ และต้องอดได้ รอได้ ซึ่งเป็นลักษณะของลักษณะมุ่งอนาคตด้านการเรียน โดยผู้วิจัยเล่าเรื่องราวต่าง ๆ อธิบายเกี่ยวกับหัวเรื่องและใช้สื่อประกอบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเมื่อมีข้อสงสัย จากการสังเกตพบว่า นักเรียนมีความสนใจในการฟัง ในการร่วมกันอภิปรายถามคำถาม และตอบคำถาม เมื่อทำการทดลองมาอีกระยะหนึ่งพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจในการฟัง ในการร่วมกันอภิปราย ถามคำถาม และตอบคำถามมากขึ้น เนื่องมาจากผู้วิจัยคอยกระตุ้น และให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลา และในตอนท้ายจะให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่เรียนรู้มาทั้งหมดเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุชนงค์ รักเรียน (2533 : 108 - 133) ที่ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างจากกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาของ บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ (2530 : 48) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนันทวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวกับเพื่อนได้ดีกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถีได้ ทั้งนี้เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนได้มีโอกาสนับถือกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ เล่นเกม การคิดอย่าง ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แล้วร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกภายในกลุ่ม ร่วมกันแก้ไขข้อบกพร่องและป้องกันข้อบกพร่องที่ประสบในกลุ่ม ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และมีการกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม และมีการร่วมกันสรุปเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต ส่วนการสอนแบบปกตินั้น เป็นการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ อธิบายเกี่ยวกับหัวเรื่องและใช้สื่อประกอบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ดังแนวความคิดของ คมเพชร จิตรสุภกุล (2530 : 10) ที่กล่าวว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มนั้นทุกคนในกลุ่มจะได้มีโอกาสในการได้รับความรู้และสันทนาการต่าง ๆ และมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม อันเป็นการช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาตนเองได้มากกว่าการเรียนโดยทั่วไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ผู้ที่จะนำไปใช้ควรที่จะศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม กระบวนการขั้นตอน รวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ด้วย

1.2 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้น นอกเหนือจากการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มแล้ว ยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกเช่น การฝึกให้วางแผนในอนาคต สนับสนุนให้มีความคิดริเริ่ม มีความเพียรพยายามในการเรียน ในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต กับนักเรียนในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป

2.2 ควรทดลองใช้เทคนิคอื่น ๆ ในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต เพื่อเปรียบเทียบว่าเทคนิคไหนให้ผลดีกว่ากัน

2.3 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5, 6

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กนกวรรณ อุ่นใจ. ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

คมเพชร จิตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.

_____ กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

จรรยา สุวรรณทัต. ประมวลบทความวิชาการระหว่างปีพุทธศักราช 2526 - 2531 ฉบับ
อภิธานนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : เยาวชนไทยกับการ
มุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

จรินทร์ อินทุเวชกุล. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของ
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพสตรีภาคกลาง
กรมประชาสัมพันธ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

จันทนา นนทิก. การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการทำงานโดยวาง
เป้าหมายสำหรับเยาวชน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

จินตนา บิลมาศ. คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน, 2529.

จาเนียร ช่างเชติ และคนอื่น ๆ. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

- ฉลอง ภิรมย์รัตน์. กระบวนการกลุ่ม คู่มือประกอบการเรียนวิชา 325 หลักสูตร
สมาคมการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2519. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2521.
- ชูชัย สมิติไกร. สรุปคำบรรยายวิชาการฝึกงานด้านการให้คำปรึกษา. เชียงใหม่ :
 ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ณัฏฐา ระกาพล. ผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อุดรธานี.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ. ชุดการฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะข้าราชการ
พลเรือน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2529.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. จริยธรรมของเยาวชนไทยรายงาน
การวิจัยฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2520.
- ทองเรียน อมรัชกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารการพิมพ์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2521.
- ทิสนา แยมมณี และเยาวพา เดชะคุปต์. กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1.
 กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์, 2522.
- นฤมล วรรณกุล. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหนังสืออ้างอิงของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมกลุ่มกับสไลด์เทป. ปริญญาโท กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อุดรธานี.
- นาคยา บิลันธนานนท์. อนาคตศาสตร์. กรุงเทพฯ : พีระพัฒน์, 2526.

- นิภา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น ม.ศ. 1
โรงเรียนหนองแค "สรกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526.
- บุณรับ ศักดิ์มณี. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงาน. ปรินิพนธ์
กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
อัดสำเนา.
- บุณศรี จิงธนาเจริญเลิศ. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- บุษบงค์ รักเรียน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตาม
คู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ประชาสงเคราะห์, กรม, เอกสารประชาสัมพันธ์สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี.
กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์, ม.ป.ป.
- ประนอม เดชชัย. นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- ประยูรศรี สู่ยะสุนานนท์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2521.

พนม ลิมอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, ม.ป.ป.

พรรณี ขุชัย. จิตวิทยาการสอน. กรุงเทพฯ : ศึกษาสาส์ตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2522.

พวงแก้ว เนตรโอรักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานเหลม จังหวัดนครปฐม.
ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2533. อัดสำเนา.

พนิดา ลินสุวรรณ. การเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย
การสอนโดยใช้เทคนิคการพหุสัมพันธ์กับการสอนแบบบรรยาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.

พัชนี วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2522.

พิจิตรรา พงษ์จินดากร. การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา
แตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. "ลักษณะมุ่งอนาคต" เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและ
การอบรมหน่วยที่ 9 - 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

ไพโรจน์ ไตเทศ. "อนาคตกลุ่มประสบการณ์ที่มีในหลักสูตรประถมศึกษา,"
วารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร. 11(6) : 18 - 21 ; มีนาคม 2531.

- เมตตา จินดารัตน์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการ
ปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- เยาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- เยาวภา กันทรวิชัยกุล. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมธานีวิทยาคม จังหวัดอ่างทอง. ปรินทิพณ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- รังสรรค์ เพ็งชู. อนาคตศาสตร์และการแนะแนวเชิงอนาคต. ราชบุรี : โรงเรียนหนองโพวิทยา,
2531.
- รัตนา ประเสริฐสม. การสร้างจิตลักษณะส่งเสริมอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.
ปรินทิพณ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2526. อัดสำเนา.
- เรวดี วงศ์พรหมเมธ. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.
. แนวคิดในการพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2520.
- วาสนี ชูสงค์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักสูตรภาษา เพื่อ
การสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินทิพณ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- วินิจ เกตุขำ และ คมเพชร ฉัตรสุกกุล. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2522.

วิชา วโรตมะวิชญ์. กลวิธีการเรียนและการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เชียงใหม่ :

ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.

ศรไกร รุ่งรอด. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และการให้ความร่วมมือของกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเรียนแบบ STAD กับกิจกรรมการเรียนตามคู่มือครูของ สสวท. ปริญญาโท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ศุภวดี บุญวงศ์. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2527.

สงวน ช้างจันทร์. "การพยากรณ์อนาคตกับการวางแผนการศึกษา," วารสารมิตรครู.

4 : 44 - 46 : กุมภาพันธ์ 2524.

สมจิตต์ เติมพูล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

สมศุลย์ ขาบุญวงศ์. คุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

สรศักดิ์ โสภ. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความสนใจในหน้าที่พลเมืองคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530. อัดสำเนา.

สรวงเกษม ชื่นชูศิลป์. "สุขภาพจิตของเด็กในสถานสงเคราะห์," การประชาสงเคราะห์.

26 : 1 - 5 ; พฤษภาคม - มิถุนายน 2526.

สลี จบศรี. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวศรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2531. อัดสำเนา.

สุพล วังสินธุ์. "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม," วารสารแนะแนว.

25(132) : 31 - 35 ; ธันวาคม 2530 - มกราคม 2534.

สุพงษ์ ชูเดช. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญ
ของนิสิต. ปริญญาโท วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

สุวกิจ ศรีบัณฑิต. การแบ่งความรับผิดชอบและการจัดสรรสิ่งจูงใจในการทำงานกลุ่ม.

ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

สุศักดิ์ หลานมาลา. "เขาสอนเด็กให้มองอนาคต," สารพัฒนาหลักสูตร. 31: 14 - 15 :
ตุลาคม 2527.

หรรษา แดงภักดี. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

- Barker, Larry L. and others. An Introduction to Small Group Communication. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1987.
- Bennett, Margaret E. Guidance and Counseling in Group. New York : McGraw - Hill, 1963.
- Birkhauser, John Charles. "The Effects of Group Dynamics on Self Concept in The Elementary School Classroom," Dissertation Abstracts International. 46(1) : 103 - A ; 1985.
- Boardman, Jean Alexander. "The Effectiveness of Structured Group Internations to Enhance Group Process in A Smoking Cessation Program," Dissertation Abstracts International. 50(7) : 1952 - A ; 1988.
- Button, Leslie. Developmental Group Work with Adolescents. London : University of London Press Ltd., 1974.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Rows, 1970.
- Davis, Robert Gene. "A Study on the Effects of Students' Use of Selected Group Process Skills on Student Achievement and Attitude During A Seventh Grade Cooperation Learning Mathematics Problem Solving Unit," Dissertation Abstracts International. 49(11) : 2263 - A; 1988.
- Dighton, Lee C. "Small Group Instruction," in The Encyclopedia of Education. New York : The Macmillan Company and Free Press, 1971.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. New York : McGraw - Hill, 1981.
- Gulley, Halbert E. Discussion, Conference and Group Process. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1963.

Herrol, Kenneth F. "Evaluation and Research in Group Dynamics,"
Educational and Psychological Measurement. p. 492 - 504.
 Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1952.

Jari Erik Nurmi. "Age Sex Social Class, and Quality of Family
 Interaction as Determinants of Adolescents', Future
 orientation : A Developmental Task Interpretation" Adolescence.
 (22)88 : 977 - 991 ; 1987.

== . "Parent - Child Interaction and Adolescents' Future
 orientation : The Effect of Age and Sex," Paper Presented at
European Conference on Developmental Psychology. 9P : June
 1988.

== =. "Adolescents' Future Orientation, Life Span and
 Socialization in the Family Context," Paper Presented at the
Biennial Meeting of the International Society For The Study
of Behavioral Development. 10P ; July 1987.

Kemp, Gratton G. Perspectives on the Group Process. Boston :
 Houghton Mifflin, 1964.

Lamm, Helmut, Rolf W. Schmidt and Gisela Trommsdorff. "Sex and
 Social Class as Determinant of Future Orientation (Time
 Perspective) in Adolescents," Journal of Personality and
Social Psychology. 54(3) : 317 - 326 ; 1976.

Loefer, L.H. "Some Aspects of Group Dynamics," International Journal
of Group Psychology. 21 : 5 - 19 January, 1957.

Mcclelland, D.C. and D.G. Winter. Motivation Economic Achievement.
 New York : The Free Press, 1969.

Meade, Robert D. "Future Time Perspective of College Students in
 America and India," Journal of Social Psychology. 83 :
 175 - 182 ; 1971.

- Mischel, W. "Processes in Delay of Gratification," in L. Berkowitz(ed.) Advances in Experimental Social Psychology. Vol. 7. p. 249 - 293
New York : Academic Press, 1974.
- Mischel, W. and C. Gilligan. "Delay of Gratification Motivation for the Prohibited Gratification and Response to Temptation," Journal of Abnormal and Social Psychology. 69 : 411 - 417 ; 1964.
- Ottaway, A.K.G. Learning Through Group Experiences. London :
Routledge and Kegan Paul, 1966.
- Page Stewart, and Robinson Anne. "Gender Role and Future orientation in a Canadian University," Canadian Journal of Counseling.
(22) 2 : 91 - 101 ; May, 1988.
- Patterson, C.H. Theories of Counseling and Psychotherapy.
2 nd ed. New York : Harper & Row, 1973.
- Rachel, Seginer. "Social Milieu and Future orientation : the case of Kibbutz vs. Urban Adolescents," International Journal of Behavioral Development. 2: 247 - 273 ; June, 1988.
- Raynor. "Motivation, Career striving and Aging. Washington, Hemisphere Publishing Corporation, 1982.
- Rogers, Carl F. Encounter Groups. New York : Harper and Row, 1970.
- Shaw, Marvin E. Group Dynamic : The Psychology of Small Group Behavior.
3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1981.
- Treppa, Jerry A. and Lawrence Frike. "Effect of Marathon Group Experience," Journal of Counseling Psychology. 19 :
466 - 468 ; September, 1972.
- Wright, D. The Psychology of Moral Behavior. Middlesex, England :
Penguin Books Ltd., 1975.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

1. โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ
3. แบบสอบถามลักษณะผู้อนาคต
4. ตารางแสดงค่าคะแนนในการทดลอง
ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะรูปร่างคน

โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคต

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปรุมนิเทศ และสร้างความ สัมพันธ์	ย้ายที่นั่ง , จับคู่หัวใจ	1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี ในการเข้าร่วมกลุ่มพัฒนา ลักษณะมุ่งอนาคตและให้ นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกัน และกัน 2. เพื่อชี้แจง กฎ ระเบียบ ต่าง ๆ จุดมุ่งหมายของการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและ แนวทางในการปฏิบัติสำหรับ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและ ทักทายกับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องราวต่าง ๆ รวมถึง บรรยากาศในการเรียน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติ กิจกรรม "ย้ายที่นั่ง" เพื่อ สร้างความสนิทสนมคุ้นเคย ซึ่งกันและกัน โดยมีลำดับ ขั้นตอนดังนี้ 2.1 ให้นักเรียนทุกคนจัด เก้าอี้พอสิตกับจำนวนนักเรียน 2.2 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียน ย้ายตัวเองไปทางซ้ายและ ทางขวาสลับกัน โดยมีกติกา ดังนี้ 2.2.1 ถ้าบอกว่า 1 ให้นักเรียนย้ายตัวเองไปทางซ้าย 2.2.2 ถ้าบอกว่า 2 ให้นักเรียนย้ายตัวเองไปทางขวา

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				2.2.3 ถ้านอกว่า 3 าให้วิ่งไปเปลี่ยนที่นั่งกับคน ตรงข้าม 3.ผู้วิจัยดำเนินการได้ ประมาณ 10 นาทีหรือจน เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง แล้ว ผู้วิจัยก็ถามนักเรียนว่า มีความรู้สึกอย่างไรในการ เข้าร่วมกิจกรรมนี้ 4.ผู้วิจัยสรุปและชี้แจงเกี่ยว กับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ รวมถึงจุดมุ่งหมายในการ เข้าร่วมกิจกรรมและแนว ทางในการปฏิบัติสำหรับการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 5.ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติ กิจกรรม "จับคู่หัวใจ" โดย มีลำดับขั้นตอนดังนี้ 5.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วน หัวใจ ซึ่งตัดแบ่งครึ่งออก เป็น 2 ส่วน

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				5.2 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียน เรียงจับคู่หัวใจที่สามารถ ต่อกันแล้วได้เป็นรูปหัวใจที่ สมบูรณ์ 5.3 เมื่อจับคู่ได้แล้วก็ให้ คู่หัวใจสัมภาษณ์ซึ่งกันและกัน ตามหัวข้อดังต่อไปนี้ 5.3.1 ชื่อ-นามสกุล 5.3.2 สถานศึกษา 5.3.3 ปราณอะไร มากที่สุดขณะนี้ 5.3.4 ในอนาคต อยากเรียนต่ออะไร 5.4 เมื่อสัมภาษณ์เสร็จ แล้ว ให้แต่ละคู่ออกมาราย งานให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้น โดยเรียงลำดับเป็นคู่ ๆ เริ่มตั้งแต่คู่ที่ 1 จนถึงคู่ สุดท้าย

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				6. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติไปในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งสองกิจกรรม และข้อคิดและประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรม 7. ผู้วิจัยบรรยายสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมว่ามีประโยชน์อย่างไรกับการปฏิบัติกิจกรรมในครั้งต่อไป 8. ผู้วิจัยแจกตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแก่นักเรียนทุกคน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 9. ผู้วิจัยนัดหมายในครั้งต่อไป

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	ลักษณะมุ่งอนาคต ที่มีต่อการเรียน	รวมเงิน, รวมใจ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของลักษณะมุ่งอนาคตในด้านการเรียน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเรียนที่ดีและไม่ดี 3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต	ตั้งแต่ครั้งที่ 2 ถึงครั้งที่ 11 ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้กิจกรรมกลุ่มดังนี้ 1. ขั้นมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม และให้นักเรียนมีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมในฐานะเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้คอยแนะนำและสร้างบรรยากาศ 2. ขั้นวิเคราะห์ นักเรียนร่วมกันอภิปรายจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติร่วมกัน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้เห็นว่ามีความประโยชน์อย่างไร และถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่มจะร่วมกันแก้ปัญหาได้อย่างไร

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				3. ขึ้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนร่วมกันสรุปและรวบรวมแนวคิดและความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม แลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มและสามารถนำหลักการนั้นไปปฏิบัติ 4. ขึ้นประเมินผล นักเรียนร่วมกันอภิปรายและนำข้อมูลย้อนกลับต่อสมาชิกด้วยกันเอง และให้ข้อเสนอแนะ และผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน โดยการสังเกตจากความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
3	การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน	เกม "ปาเป้า"	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของการวางเป้าหมายในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการวางเป้า	

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			หมยในด้านการเรียนที่มีต่อความสำเร็จในอนาคต 3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธีการในการวางแผน หมยในด้านการเรียน	
4	การคาดการณ์ ไกลเกี่ยวกับการ เรียน	กรณีตัวอย่าง "การเรียน ของโยบ"	เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนในด้านการเรียน	
5	การวางแผน เกี่ยวกับการ เรียน	เกม "ฉีก กระดาษ"	1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงความหมายของการวางแผนในด้านการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงความสำคัญของการวางแผนในด้านการเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายด้านการเรียนในอนาคต 3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอนในการวางแผนในด้านการเรียน	

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6	การพิจารณา ความสามารถ ความสนใจของ ตนเอง	เกม "ลม พัด" บทบาทสมมติ เรื่อง "ความ ผิดพลาดของ ใคร"	เพื่อไปสู่เป้าหมายในด้าน การเรียนรู้ในอนาคต 1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึง ความหมายของความ สามารถ และความสนใจ สามารถ และความสนใจ ของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนได้ พิจารณาเกี่ยวกับความ สามารถ และ ความสนใจ ของตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จัก วิธีการพิจารณาความ สามารถ และความสนใจ ของตนเอง	
7	การกำหนดทาง เลือกที่เหมาะสม	กรณีตัวอย่าง เรื่อง "จะ ไปทางไหน"	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ลักษณะของการกำหนดทาง เลือกที่เหมาะสมกับตนเอง	

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
8	การเลือกทาง เลือก และผลดี ผลเสียของการ เลือก	เกม "น้ำ 10 ลิตร"	2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง วิธีการเลือกทางเลือกที่ เหมาะสม 1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ผลดี ผลเสียของการเลือก ในแต่ละทางเลือก 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ ใช้ข้อมูลจากการสำรวจตนเอง ในตอนต้นมาเป็นส่วน ประกอบในการหาทางเลือก ที่เหมาะสม	
9	การตัดสินใจ	เกม "สร้าง เมืองใหม่"	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ความหมายของการตัดสินใจ 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ความสำคัญของการตัดสินใจ ในการเลือกทางเลือกที่ เหมาะสมกับตนเอง	

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	ความเพียรพยายาม	เกม "นับรูปสามเหลี่ยม" เกม "ต่อภาพให้สมบูรณ์"	3. เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเองได้ 1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่าความเพียรพยายามในการปฏิบัติตามแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมาย	
11	อดได้ รอได้ในผลที่จะได้รับ	บทบาทสมมติ เรื่อง "สักวันหนึ่งคงต้องมา"	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของความสามารถในการอดได้ รอได้ในผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อ	

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ		ความสามารถในการถอดได้ รอกได้ 1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกัน อภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรม กลุ่มพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความ ซาบซึ้งในการเข้าร่วมกิจ กรรมกลุ่มพัฒนาทักษะมุ่ง อนาคต	1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ นักเรียนอภิปรายและซักถาม เกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ และเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ เรียนรู้ 2. ให้นักเรียนแต่ละคนแสดง ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มพัฒนาทักษะมุ่ง อนาคตและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียน และกล่าวปิดการทดลองและ ร่วมร้องเพลงกับนักเรียนโดย ใช้เพลง "กำลังใจ"

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 1 ชั่วโมง

โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะบุคลิก

โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคต

ครั้งที่ 1

บูรณาการและสร้างความสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกลุ่มพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต และให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. เพื่อชี้แจงกฎระเบียบต่าง ๆ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและทักทายกับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป
 2. ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "ย้ายที่นั่ง" โดยให้นักเรียนจัดเก้าอี้เป็นรูปร่างกลม และผู้วิจัยชี้แจงถึงกติกาในการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียน ดังนี้
 - 2.1 ถ้าผู้วิจัยบอกว่า 1 ให้นักเรียนย้ายตนเองไปทางด้านซ้าย
 - 2.2 ถ้าผู้วิจัยบอกว่า 2 ให้นักเรียนย้ายตนเองไปทางด้านขวา
 - 2.3 ถ้าผู้วิจัยบอกว่า 3 ให้นักเรียนลุกขึ้นวิ่งไปเปลี่ยนที่นั่งกับเพื่อนฝั่งตรงกันข้าม
- โดยเร็ว
- 2.4 ผู้วิจัยให้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมประมาณ 10 นาที
 3. ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมและชี้แจง กฎ ระเบียบ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต และรวมถึงแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต
 4. ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "จับคู่หัวใจ" เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้น และโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยแยกชิ้นส่วนหัวใจให้นักเรียน ซึ่งหัวใจที่แยกให้ยังเป็นหัวใจที่ไม่สมบูรณ์

4.2 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียนนำชิ้นส่วนหัวใจของตนเอง ไปต่อกับของนักเรียนอีกคนหนึ่ง เมื่อเสร็จแล้วก็มานั่งเป็นคู่ ๆ

4.3 ให้สัมภาษณ์ซึ่งกันและกันตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น อายุ

4.3.2 สถานศึกษา

4.3.3 ปรารถนาอะไรมากที่สุดขณะนี้

4.3.4 ในอนาคตอยากเรียนต่ออะไร

4.4 ให้แต่ละคู่ออกมารายงานตามลำดับ และตามหัวข้อที่ได้กำหนดไว้

5. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ และผู้วิจัยบรรยายสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม

6. ผู้วิจัยแจกตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแก่นักเรียนทุกคน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย

7. ผู้วิจัยนัดหมายในครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. รูปหัวใจ
2. กระดาษโรเนียว
3. ดินสอ
4. ตารางการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ครั้งที่ 2

ลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของลักษณะมุ่งอนาคตในด้านการเรียน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเรียนที่ดีและการเรียนที่ไม่ดี
3. เพื่อให้ได้ทราบถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

กิจกรรม เกม "รวมเงิน,รวมใจ"

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นมีส่วนร่วม
 - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมรวมเงินโดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1.1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทุกคนมีค่าเป็นเงินตามแต่ผู้วิจัยจะบอก เช่น ให้ทุกคนมีค่า 2 บาท และผู้วิจัยสั่งว่าให้รวมเงินให้ได้ 10 บาท นักเรียนก็จับกลุ่ม 5 คนเป็นต้น
 - 1.1.2 เงื่อนไขในการปฏิบัติกิจกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ
 - 1.1.3 ปฏิบัติกิจกรรมประมาณ 10 นาที
 - 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "รวมใจ" โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน
 - 1.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม โดยให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่าลักษณะการเรียนที่ประสบผลสำเร็จในอนาคตควรเป็นอย่างไร
 - 1.2.3 ผู้วิจัยให้เวลาในการคิดร่วมกันประมาณ 20 นาที
 - 1.2.4 ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานว่าข้อตกลงที่ได้ตกลงร่วมกันมีอะไรบ้าง

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมว่ามีประโยชน์
อย่างไร

2.2 และให้นักเรียนคนในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่ากิจกรรมที่ 1 และ
กิจกรรมที่ 2 มีความสำคัญกับตนเองอย่างไร

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง

3.2 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของลักษณะมุ่งอนาคต และความ
สำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตในด้านการเรียน

3.3 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปอีกครั้งหนึ่งเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตด้านการเรียน
และความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตในด้านการเรียน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้
นักเรียนแสดงความคิดเห็น

4.2 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

อุปกรณ์

1. กระดาษโรเนียว
2. ดินสอ
3. นกหวีด

ประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายของนักเรียนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ, การเสนอแนะ
ซึ่งกันและกัน

ครั้งที่ 3

การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของการวางเป้าหมายในการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงความสำคัญของการวางเป้าหมายในการเรียนที่มี

ต่อความสำเร็จในอนาคต

3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธีการในการวางเป้าหมายในการเรียน

กิจกรรม เกม "ปาเป้า"เวลา 1 ชั่วโมงวิธีดำเนินการ1. ขั้นมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยการนับ 4 คน ที่นับ 1 เป็นกลุ่มที่ 1 คนที่นับ 2 เป็นกลุ่ม 2 คนที่นับ 3 เป็นกลุ่ม 3 คนที่นับ 4 เป็นกลุ่ม 4
- 1.2 ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มตกลงกันว่ากลุ่มของตนเองต้องการได้อะไร ซึ่งมีของอยู่ 4 ชนิดดังนี้

1.2.1 ปากกา 5 ด้าม

1.2.2 ยางลบ 12 อัน

1.2.3 ดินสอ 12 แท่ง

1.2.4 สมุด 9 เล่ม

1.3 ผู้วิจัยบอกกติกาการเล่นปฏิบัติกิจกรรมแก่นักเรียน ดังนี้

1.3.1 ให้ทุกคนในกลุ่มปาเป้าได้คนละ 1 ครั้ง

1.3.2 ในเป้าจะมีคะแนนดังนี้ 10, 20, 30, 40, 50 และ 80

คะแนน คะแนนที่น้อยจะอยู่ด้านนอกของเป้า

1.3.3 ถ้าทำคะแนนได้ 80 คะแนน จะได้ปากกา 5 ด้าม 100 คะแนน ได้ยางลบ 12 อัน 120 คะแนน ได้ดินสอ 12 แท่ง 150 คะแนน ได้สมุด 9 เล่ม

1.3.4 ถ้ายังได้ไม่ครบทุกกลุ่มต้องพาเข้าใหม่ จนกว่าจะได้ของรางวัล

1.3.5 ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 นักเรียนร่วมกันสรุปจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติร่วมกัน

2.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประโยชน์ของการที่ได้รับจากกิจกรรม

2.3 นักเรียนร่วมกันคิดถึงปัญหาในขณะปฏิบัติกิจกรรม

2.4 ผู้วิจัยเป็นผู้สรุปและเชื่อมโยงเข้าสู่การวางเป้าหมายในการเรียนและวิธีการในการวางเป้าหมายในการเรียน

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายสรุปเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรม และประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม และบรรยายตามเนื้อหาของด้านความสำคัญ รวมถึงวิธีการในการวางเป้าหมายในด้านการเรียน

3.2 นักเรียนช่วยกันรวบรวมแนวคิดที่ผู้วิจัยได้สรุปและร่วมกันอภิปราย

3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางเป้าหมายในการเรียนว่าช่วยให้นักเรียนดีหรือไม่อย่างไร

3.4 ให้นักเรียนสรุปถึงความสำคัญและวิธีการของการวางเป้าหมายในด้านการเรียน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการทำกิจกรรมและให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์

1. เป้าพร้อมลูกดอก

2. ของรางวัล ได้แก่ ขนม 5 ห่อ ยางลบ 12 อัน ดินสอ 12 แท่ง สมุด 9 เล่ม

3. ใบบันทึกคะแนน
4. นกหวีด

ประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ครั้งที่ 4

การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการกำหนดเป้าหมายในการเรียน

กิจกรรม กรณีตัวอย่าง "การเรียนของโยบ"

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ1. ขั้นมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม กรณีตัวอย่างเรื่อง "การเรียนของโยบ"

โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนับ 3 เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม

1.1.2 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่าง "การเรียนของโยบ" ให้แต่ละกลุ่มช่วยกัน

อภิปรายเกี่ยวกับกรณีที่ตัวอย่างที่แจกให้ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที

1.1.3 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานเกี่ยวกับผลการอภิปราย

เรื่อง "การเรียนของโยบ" โดยรายงานตามหัวข้อดังนี้

- เหตุใดโยบจึงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ
- โยบมีการกำหนดเป้าหมายของตนเองในการเรียนหรือไม่

อย่างไร

- ทำอย่างไรจึงจะทำให้โยบเรียนได้ดีขึ้น

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าผลการสรุป เป็นอย่างไรในการร่วมกันอภิปรายใน

กิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดให้

2.2 ให้นักเรียนร่วมกันคิดและสรุปว่าในกิจกรรมที่ผ่านมาเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไรในการเรียน

2.3 ให้นักเรียนทุกคนช่วยกันแสดงความคิดเห็น

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ

3.2 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในด้านการเรียน รวมถึงวิธีการในการกำหนดเป้าหมายในด้านการเรียน

3.3 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปและรวบรวม "ไป" ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยเป็นคนคอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

4.2 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

อุปกรณ์

1. กรรไกรตัวอย่างเรื่อง "การเรียนของโยบ"
2. ดินสอ
3. กระดาษโรเนียว

ประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายของนักเรียนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสนอแนะซึ่งกันและกัน

กรณีตัวอย่าง การเรียนของโยบ

โยบเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ทุก ๆ วันโยบจะมาถึงโรงเรียนทันเวลาเสมอ จนครูที่โรงเรียนชมเชยว่าโยบเป็นคนที่ระเบียบ วินัย ไม่เคยขาดเรียน และตัวโยบเองเมื่ออยู่ในห้องเรียนเขาก็ตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี และผลการเรียนของโยบเอง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และจากการที่โยบมีความขยันในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูมีความคาดหวังไว้ว่า โยบน่าจะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างแน่นอน แต่เมื่อถามตัวโยบเอง โยบก็ไม่ทราบว่าเมื่อจบชั้น ม.3 แล้วเขาจะเรียนต่ออะไรดี เพราะโยบเองไม่ทราบว่าตัวของเขาเองมีความสามารถ และมีความสนใจในแผนการเรียนอะไรมากที่สุด และโยบเองคิดว่าตัวของเขาเองสามารถเรียนได้ทุกแผนการเรียน เพราะว่ามีความสามารถในการเรียนแผนการเรียนต่าง ๆ ได้พอ ๆ กัน

เมื่อเป็นอย่างนี้โยบเองก็คิดว่า ต้องเรียนไปเรื่อย ๆ ก่อน ส่วนอนาคตข้างหน้าก็แล้วแต่โอกาสว่า จะสามารถเรียนอะไรได้ ซึ่งต้องคิดตัดสินใจเลือกในตอนนั้น เพราะว่าปัจจุบันไม่ได้เกี่ยวข้องกับอนาคต เมื่อโยบคิดเช่นนี้เขาจึงเรียนเหมือนเช่นเดิมที่เขากระทำอยู่โดยที่ไม่ได้สนใจว่าอนาคตข้างหน้าตัวเขาเองจะเรียนอะไร

จากกรณีตัวอย่างนี้ ให้นักเรียนร่วมกันคิดว่า โยบเป็นคนอย่างไร และเขาควรทำอย่างไรเกี่ยวกับการเรียนของเขาเอง

ครั้งที่ 5

การวางแผนเกี่ยวกับการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงความหมายของการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงความสำคัญของการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน เพื่อไปสู่

เป้าหมายทางการเรียนในอนาคต

3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอนในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียนเพื่อไปสู่

เป้าหมายทางการเรียนในอนาคต

กิจกรรม เกม "ฉีกกระดาษ"เวลา 1 ชั่วโมงวิธีดำเนินการ1. ขั้นมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "ฉีกกระดาษ" โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษขาวเปส่า ขนาด A 4 ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น

1.1.2 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียนฉีกกระดาษของตนเองให้ได้ยาวที่สุด โดยกำหนด

เวลาให้ 1 นาที

1.1.3 เมื่อหมดเวลาแล้วให้แต่ละคนดูว่าตนเองสามารถฉีกกระดาษได้ยาว

เท่าไร แล้วให้เก็บอันที่ฉีกแล้วเอาไว้

1.1.4 ผู้วิจัยแจกกระดาษอันใหม่ขนาดเท่าเดิมให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น

1.1.5 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียนฉีกกระดาษอีกครั้งให้ยาวที่สุดโดยกำหนดเวลา

ไว้เท่าเดิมคือ 1 นาที

1.1.6 เมื่อหมดเวลาแล้วให้หยุดนิ่งและนำอันที่นึกครั้งที่สองมาเปรียบเทียบกับ การนึกในครั้งแรกว่าครั้งแรกกับครั้งที่สองอันไหนยาวกว่ากัน

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 นักเรียนร่วมกันสรุปจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติร่วมกัน

2.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาและสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม

2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนพูดถึงความสำคัญของการวางแผนในการนึกกระดาศ และการพัฒนาในการทำกิจกรรมเมื่อนึกกระดาศแผ่นที่สอง

2.4 ผู้วิจัยคอยสรุปอีกครั้งหนึ่งและเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจถึงการวางแผนใน ด้านการเรียน รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ในการวางแผนในการเรียน

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญ และขั้นตอนในการวางแผน การเรียนและสรุปถึงกิจกรรมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ

3.2 นักเรียนร่วมกันรวบรวมแนวคิดที่ผู้วิจัยได้บรรยาย โดยให้แต่ละคนได้เสนอ แนวคิดของตนเองในการวางแผนการเรียน และลักษณะการเรียนของตนเองด้วย

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

อุปกรณ์

1. กระดาศโรเนียวขนาด A 4
2. นกหวีด
3. นาฬิกาจับเวลา

ประเมินผล

1. สังเกตจากทำกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ครั้งที่ 6

การพิจารณาความสามารถ ความสนใจของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงความหมายของความสามารถและความสนใจ
2. เพื่อให้นักเรียนได้พิจารณาเกี่ยวกับความสามารถและความสนใจของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการในการพิจารณาความสามารถและความสนใจตนเอง

กิจกรรม เกม "ลมเพ ลมพัด"

บทบาทสมมติเรื่อง "ความผิดพลาดของใคร"

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ1. ขั้นมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "ลมเพ ลมพัด" โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1.1 ให้นักเรียนจัดเก้าอี้เป็นรูปวงกลมโดยให้จำนวนเก้าอี้พอดีกับ

จำนวนคน

1.1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร้องเพลงลมเพ ลมพัด และบอกพัด ... (ในสิ่งที่

ที่เป็นคุณลักษณะของนักเรียน) ถ้าตรงกับใครก็ให้ลุกขึ้นวิ่ง ไปนั่งที่เก้าอี้ตรงกันข้าม

1.1.3 ผู้วิจัยบอกพัดไปเรื่อย ๆ ในสิ่งที่ เป็นคุณลักษณะที่สังเกตเห็นได้ และ

ที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ของนักเรียน โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมบทบาทสมมติเรื่อง "ความผิดพลาดของใคร"

โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 เลือกตัวแสดงโดยวิธีการขออาสาสมัคร

1.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง

1.2.3 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.2.4 ให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ โดยให้สังเกตและ

วิเคราะห์เหตุการณ์ในเรื่องที่แสดง

1.2.5 เมื่อผู้แสดงพร้อมก็เริ่มการแสดง

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงกิจกรรมลมเพลมพัดว่าคุณลักษณะไหนตรงกับตนเอง และมีผลได้อย่างไร

2.2 ให้นักเรียนสรุปว่าตนเองเป็นคนอย่างไร

2.3 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงบทบาทสมมติที่ได้แสดงว่าเนื้อเรื่องที่แสดงเป็นอย่างไร

2.4 ให้ร่วมกันคิดว่าได้อะไรบ้างจากการแสดงบทบาทสมมติ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายสรุปในกิจกรรมที่หนึ่ง และอธิบายถึงความหมายของความสามารถและความสนใจ

3.2 ผู้วิจัยบรรยายถึงวิธีการสำรวจความสามารถ และความสนใจว่าควรจะทำอย่างไร

3.3 ให้นักเรียนร่วมกันสังเกตถึงความสามารถ และความสนใจของตนเองในขณะนี้ว่าเป็นอย่างไร

3.4 ให้นักเรียนแต่ละคนบอกถึงความสามารถ และความสนใจของตนเอง

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการเข้ากิจกรรมร่วมกัน

4.2 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยเป็นคนคอยกระตุ้น

อุปกรณ์

1. บทบาทสมมติ "ความผิดพลาดของใคร"
2. กระดาษโรเนียว
3. ดินสอ

ประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

บทบาทสมมติ

ความผิดพลาดของใคร

เช้าวันเปิดเทอมใหม่ ในห้อง ม.1/5 ครูจะฝึกักเป็นพิเศษเพราะเป็นวันแรกที่นักเรียนได้มาโรงเรียน และเป็นวันที่ทางโรงเรียนกำหนดให้เป็นวันที่ต้องลงทะเบียนเรียน ซึ่งในเทอมนี้เป็นเทอมที่พิเศษเพราะได้มีการเลือกวิชาเลือกเสรี โดยที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจของตน ครูสมพรซึ่งเป็นครูประจำชั้น ม.1/5 ได้เข้ามาบอกและชี้แจงถึงวิธีการเลือกวิชาเลือกเสรี โดยได้บอกว่า ให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ไม่ต้องกลัวว่าจะไม่มีเพื่อน มาเรียนด้วย ทันทีที่ครูสมพรชี้แจงเสร็จแล้ว บุศรีก็ได้บอกกับเพื่อน ว่าตัวของเขาเลือกเรียนวิชาพิมพ์ดีด ถ้าใครอยากเรียนก็เลือกเรียนตามเลยนะ และได้ชักจูงเพื่อน ว่าให้เลือกเรียนตามตนเอง และพูดในเชิงที่ว่าถ้ารักฉันก็เลือกเรียนตามฉันด้วย จากการแสดงพฤติกรรมอย่างนี้ทำให้บรรณาณาเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมากแต่ก็ไม่ได้แสดงอาการอะไรออกมาได้แต่รำพึงในใจว่า ฉันไม่เลือกตามเธอหรอกแต่ฉันจะเรียนศิลปะเพราะฉันสนใจมากกว่า

ส่วนสมทรงยังไม่ทราบว่าตนเองจะเลือกเรียนอะไรดี เพราะไม่รู้ว่าจะมีความสามารถในด้านใดจึงได้ไปถามอาทิตย์ ซึ่งอาทิตย์ก็บอกสมทรงไม่ได้ว่าสมทรงควรเรียนอะไรดี แต่อาทิตย์ก็ได้บอกว่าเขาเองเรียนเกษตรถ้าสมทรงอยากเรียนได้ แต่สมทรงก็ไม่ทราบว่าตนเองจะเรียนดีหรือไม่จึงได้ถามบรรณาณาว่าตัวเขาน่าจะเรียนอะไรดี ซึ่งบรรณาก็บอกว่าให้เลือกเรียนตามที่สนใจและคิดว่าเหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด

ในที่สุดสมทรงก็เลือกเรียนพิมพ์ดีดตามที่บุศรีชักชวน และจากการที่สมทรงเองตัดสินใจไม่ได้ซึ่งในวิชาพิมพ์ดีดนี้สมทรงไม่ได้ชอบเลย

ให้นักเรียนแสดงเป็น ครูสมพร, สมทรง, บุศรี, บรรณาณา และอาทิตย์

บทบาทของครูสมพร

ฉันเป็นครูประจำชั้น ม.1/5 ในวันที่เปิดเทอมใหม่ฉันได้ให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาเลือกเสรี และฉันได้ชี้แจงถึงวิธีการในการเลือก โดยให้พิจารณาถึงความสนใจ และความสามารถของตนเองเป็นหลัก อย่าเลือกตามเพื่อน ๆ และฉันจะควบคุมห้องให้อยู่ในระเบียบในช่วงการเลือกวิชาเรียน

บทบาทของชูศรี

ฉันเป็นชูศรี เป็นนักเรียนในห้อง ม.1/5 ฉันเป็นนักเรียนที่เรียนหนังสือไม่เก่งเท่าที่ควร แต่ก็สามารถเรียนได้ ฉันชอบเรียนวิชาที่ต้องปฏิบัติ ชอบทำให้เพื่อน ๆ เอาอกเอาใจและฉันชอบข่มขู่เพื่อน ๆ ในห้องอยู่เสมอเพราะว่าฉันรูปร่างใหญ่โตกว่าทุกคนในห้อง ฉันชอบทำตัวเป็นผู้นำ

บทบาทของสมทรง

ฉันเป็นสมทรงเป็นนักเรียนชั้น ม.1/5 ฉันเป็นคนง่าย ๆ ชอบใช้ชีวิตสบาย ๆ ไม่ชอบการทะเลาะวิวาท ฉันเป็นนักเรียนที่เรียนหนังสือเก่งพอสมควร แต่ว่าตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่มั่นใจในตัวเอง เวลามีปัญหาต่าง ๆ ก็มักจะให้เพื่อน ๆ ช่วยเสมอ

บทบาทของปรารธนา

ฉันเป็นปรารธนาเป็นนักเรียนชั้น ม.1/5 ฉันเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดในห้อง ฉันเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงชอบช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในการเรียน เพื่อนไม่เข้าใจการบ้านฉันก็ช่วยสอน ฉันไม่ชอบทำอะไรที่ขัดกับความรู้สึกของตนเองแม้เพื่อน ๆ จะทำก็ตาม

บทบาทของอาทิตย์

ฉันเป็นอาทิตย์เป็นนักเรียนชั้น ม.1/5 ฉันไม่ชอบเรียนหนังสือที่เป็นวิชาการชอบเรียนที่เป็นวิชาชีพมากกว่า ฉันไม่ชอบอยู่กับเพื่อน ๆ มากนักเพราะมีแค่ผู้หญิงและฉันชอบแกล้งพวกเขา โดยเฉพาะกับชูศรีฉันมักขัดกับเขาอยู่เสมอ เวลาคุยฉันก็มักทาลายบรรยากาศเสมอ

ครั้งที่ 7

การกำหนดทางเลือกที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวิธีการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง

กิจกรรม กรณีตัวอย่างเรื่อง "จะไปทางไหน"

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ1. ขั้นมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกรณีตัวอย่างเรื่อง "จะไปทางไหน" โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนับ 3 เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ

4 คน

1.1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "จะไปทางไหน" ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างที่แจกให้ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที

1.1.3 เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานเกี่ยวกับผลการอภิปรายร่วมกันในเรื่อง "จะไปทางไหน" โดยรายงานตามหัวข้อดังนี้

- ทางที่ตัวละครเลือกถูกหรือไม่ มีความเหมาะสมกับตัวเขาเองหรือไม่อย่างไร

- ตัวละครในเรื่องมีวิธีการเลือกทางเลือกอย่างไร เหมาะสมเพียงใด

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าผลสรุปเป็นอย่างไร ในการร่วมกันอภิปราย ในกิจกรรมที่กำหนดไว้

2.2 ให้นักเรียนร่วมกันคิดและสรุปว่าในกิจกรรมที่ผ่านมาเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

2.3 ให้นักเรียนทุกคนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและบอกถึงแนวทางในอนาคต ของตนเอง เพื่อดูว่าสอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของตนเองมากน้อยแค่ไหน

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายสรุปเกี่ยวกับการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจ

3.2 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองจากการปฏิบัติ กิจกรรม โดยผู้วิจัยคอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

4.2 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

อุปกรณ์

1. กรรไกรตัวอย่างเรื่อง "จะไปทางไหน"
2. ดินสอ
3. กระดาษโรเนียว

ประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายของนักเรียนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ, การเสนอแนะ ซึ่งกันและกัน

กรณีตัวอย่าง

จะไปทางไหน

สมคิดเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง สมคิดมีความสนใจ ในด้านการซ่อมเครื่องยนต์เป็นอย่างมาก ในเวลาว่างเขามักจะหาหนังสือเกี่ยวกับช่าง และเครื่องยนต์ มาอ่านเป็นประจำ และในวันหยุดเขามักจะไปดูช่างซ่อมเครื่องยนต์ตามคู่อู่เป็นประจำ จนบิดา มารดาของสมคิดบ่นกับสมคิดเสมอว่า สมคิดไม่สนใจในการเรียน และชอบหมกมุ่นอยู่กับเครื่องยนต์ มากกว่าการทำการบ้าน และอ่านหนังสือ ซึ่งในส่วนตัวของบิดา มารดาของสมคิด เขาต้องการให้ สมคิดเรียนให้สูงถึงระดับมหาวิทยาลัย และต้องการให้สมคิดเป็นทนายความในอนาคต ซึ่งบิดาและ มารดาของสมคิดก็บอกถึงความปรารถนาให้สมคิดฟังอยู่เป็นประจำ สมคิดก็ทราบดีว่าบิดา มารดา ปรารถนาให้ตนเองมีอาชีพอะไรในอนาคต แต่สมคิดก็ไม่ได้สนใจในการเรียน เพื่อที่จะเป็นไปตามความ คาดหวังของบิดา มารดา เพราะว่าตัวเขาเองไม่ชอบ และไม่มี ความสนใจที่จะเป็นทนายความ

สมคิดได้มาปรึกษากับครูประจำชั้น ซึ่งครูประจำชั้นก็ได้ชี้แจงว่า การที่จะเรียนอะไรก็ ตามก็ควรสำรวจถึงความสามารถ และความสนใจของตนเองก่อน ส่วนเรื่องที่บิดา มารดาต้องการให้ เราเรียนนั้นก็ควรบอกกับบิดา มารดาดี ๆ และสมคิดเองก็ควรดูผลการเรียนที่ผ่านมาด้วย ประกอบกันด้วย

หลังจากที่ได้รับปรึกษาครูประจำชั้นมาแล้ว สมคิดก็รู้ว่าตนเองจะเรียนต่ออะไรดีหรือจะตั้ง เป้าหมายในอนาคตอย่างไรดี ถ้าเลือกตามความสนใจของตนเอง บิดา มารดาก็จะต้องเสียใจ หรือถ้าเลือกตามความปรารถนาของ บิดา มารดา สมคิดเองก็ไม่สนใจ ขาดความสามารถ ทำให้สมคิด คิดมากและเลือกไม่ถูก

จากกรณีตัวอย่างนี้ให้นักเรียนร่วมกันคิดว่าสมคิดควรทำอย่างไร

ครั้งที่ 8

การเลือกทางเลือกและผลดีและผลเสียของการเลือก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงผลดี ผลเสียของการเลือกในแต่ละทางเลือก
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลจากการสำรวจตนเองในตอนต้นมาเป็นส่วนประกอบในการหาทางเลือกที่เหมาะสม

กิจกรรม เกม "น้ำ 10 ลิตร"

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นมีส่วนร่วม
 - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเกม "น้ำ 10 ลิตร" โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนับ 3 เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน
 - 1.1.2 ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ว่าให้ทุกคนติดอยู่ในทะเลทรายเป็นเวลา 2 วัน โดยที่มีน้ำเหลืออยู่ 10 ลิตร และให้ช่วยกันคิดว่าในระยะเวลา 2 วันจะใช้น้ำอย่างไร ให้เพียงพอ โดยให้เวลาร่วมกันคิด 15 นาที
 - 1.1.3 เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นกลุ่มละ 1 คน

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายจากกิจกรรมโดยบอกถึงวิธีการในการเลือกใช้น้ำของแต่ละคน

2.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงผลดี ผลเสียของการเลือกในการใช้น้ำของกลุ่มที่ได้เสนอแนะมา

2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนพูดถึงการเลือกของตนเองในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา และบอกถึงผลดี ผลเสีย

2.4 ผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง เพื่อ เชื่อมโยง เนื้อหาที่กับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมและผลดี ผลเสียของการเลือกในแต่ละทาง

3.2 ให้นักเรียนพิจารณาถึงความสามารถ ความสนใจของตนเองในการเลือกและผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้น

3.3 ให้นักเรียนสรุปถึงประโยชน์จากกิจกรรม และมาพิจารณาในการเลือกทางเลือกต่าง ๆ รวมถึงบอกผลดีของทางเลือกต่าง ๆ ด้วย

3.4 สรุปให้นักเรียนนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันจากการทำกิจกรรม

อุปกรณ์

1. สถานการณ์น้ำ 10 สิตร
2. กระดาษรเยียว
3. ดินสอ
4. นาฬิกาจับเวลา

ประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการผลของการร่วมกันอภิปราย

ครั้งที่ 9

การตัดสินใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมายจากการตัดสินใจ
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการตัดสินใจในการเลือกทางการเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับตนเองได้

กิจกรรม เกม "สร้างเมืองใหม่"

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ1. ขั้นมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเกม "สร้างเมืองใหม่" โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนับ 3 เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ

4 คน

1.1.2 ผู้วิจัยอธิบายถึงสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจร่วมกันในการสร้าง

เมืองใหม่ว่าจะเลือกใคร ลำดับ 1 - 10

1.1.3 ให้ทุกกลุ่มช่วยกันอภิปรายว่าจะเลือกใครเป็นอันดับ 1 - 10

ในการที่จะเลือกเข้ามาอยู่ในเมืองใหม่ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ มีเวลา 15 นาทีในการคิด

1.1.4 ให้แต่ละกลุ่มออกมารายงานว่าจะเลือกใครเป็นอันดับ 1 ไป

จนถึง 10 และมีการให้คะแนนในการเลือกด้วย

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการเลือกของตนเองและวิเคราะห์ถึง การตัดสินใจของกลุ่มตนเองว่าเหมาะสมอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยนำให้นักเรียนคิดว่าควรจะนำไปใช้อย่างไรในการตัดสินใจที่เหมาะสม กับสถานการณ์

2.3 นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าได้เรียนรู้อะไรในการทำกิจกรรม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ

3.2 ผู้วิจัยบรรยายถึง ความหมายของการตัดสินใจ ความสำคัญของการตัดสินใจ ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร และนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรในการตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง

3.3 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเป็นแนวความคิดของตนเอง

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยกระตุ้นให้แสดง ความคิดเห็น

4.2 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

อุปกรณ์

1. สถานการณ์เกม "สร้างเมืองใหม่"
2. ใบให้คะแนน
3. กระดาษโรเนียว
4. ดินสอ

ประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการการเสนอผล การตัดสินใจของนักเรียนและการร่วมกันอภิปราย

ครั้งที่ 10

ความเพียรพยายาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนบอกได้ว่าความเพียรพยายามในการปฏิบัติตามแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น มีลักษณะอย่างไร
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมาย

กิจกรรม เกม "นับรูปสามเหลี่ยม"
"ต่อภาพให้สมบูรณ์"

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขึ้นมีส่วนร่วม
 - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เกม "นับรูปสามเหลี่ยม" โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้
 - 1.1.1 ผู้วิจัยแจกรูปภาพสามเหลี่ยมซึ่งมีหลายรูปซ้อนกันอยู่ในรูปใหญ่ 1 รูป
 - 1.2.1 ให้นักเรียนแต่ละคนนับว่ามีรูปสามเหลี่ยมกี่รูป โดยใช้เวลาช่วงแรก 5 นาที แล้วให้บอกว่าแต่ละคนนับได้กี่รูป
 - 1.1.3 ผู้วิจัยให้เริ่มต้นนับใหม่และใช้เวลาเช่นเดิมคือ 5 นาที และให้แต่ละคนบอกว่ำนับได้กี่รูป
 - 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เกม "ต่อภาพให้สมบูรณ์" โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนของรูปภาพ 1 รูปที่ตัดเป็นชิ้น ๆ จำนวน 18 ชิ้น ต่อจำนวนนักเรียน 1 กลุ่ม ว่าจะ 3 คน

1.2.2 ให้นักเรียนช่วยกันต่อชิ้นส่วนให้เป็นภาพที่สมบูรณ์ให้เร็วที่สุด และมีการแข่งขันระหว่างกลุ่ม

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมนี้รูปสามเหลี่ยมว่า นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

2.2 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมต่อภาพให้สมบูรณ์ว่า นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง

2.3 ให้นักเรียนบอกถึงการเรียนของตนเองว่าตนเองมีความเพียรพยายามมากน้อยแค่ไหน และจะใช้การเรียนจากกิจกรรมนี้ไปใช้พัฒนาได้อย่างไร

2.4 ให้นักเรียนร่วมกันรวบรวมแนวคิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการร่วมกันทำกิจกรรม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมว่าถ้าเราขาดความพยายามในการนี้รูปสามเหลี่ยม และในการต่อภาพให้สมบูรณ์ เราคงไม่สามารถไปสู่ความสำเร็จในการเรียน หรือแม้แต่ในการทำงานในอนาคตก็คงไม่ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน

3.2 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ และสรุปว่านักเรียนได้เรียนรู้ อะไรจากการปฏิบัติกิจกรรม

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น

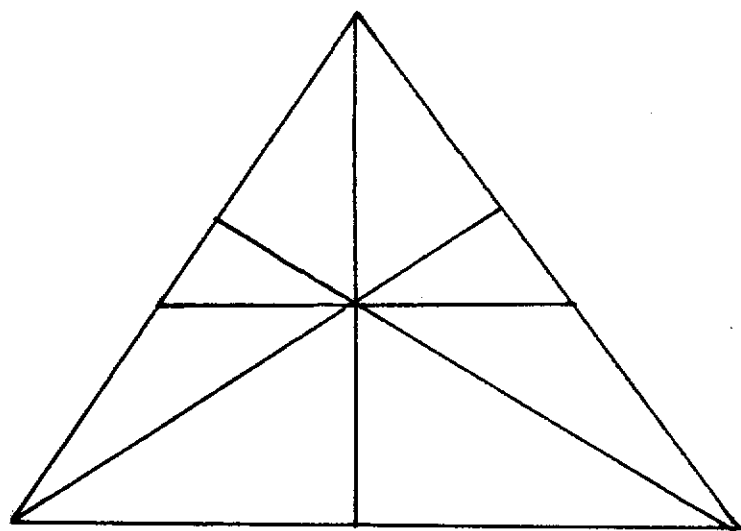
4.2 ให้นักเรียนแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

อุปกรณ์

1. รูปสามเหลี่ยม
2. รูปภาพตัดเป็นชิ้น ๆ
3. นาฬิกาจับเวลา

ประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละคน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 11

การรอคอยรอได้ในผลที่จะได้รับ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของความสามารถในการรอได้ รอได้ในผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อความสามารถในการรอได้ รอได้

กิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง "สักวันหนึ่งคงต้องมา"เวลา 1 ชั่วโมงวิธีดำเนินการ

1. ขั้นมีส่วนร่วม
 - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมบทบาทสมมติเรื่อง "สักวันหนึ่งคงต้องมา" โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1.1 เลือกตัวแสดงโดยวิธีขอลาสมัคร
 - 1.1.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 - 1.1.3 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 1.1.4 ให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ โดยให้สังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในเรื่องที่แสดง
 - 1.1.5 เมื่อผู้แสดงพร้อมก็เริ่มทำการแสดง

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่เพื่อน ๆ แสดงว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร

2.2 ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าเรื่องที่แสดงเป็นการสื่อถึงเรื่องอะไร โดยให้ผู้ที่เป็นผู้สังเกตการณ์เป็นคนบอกให้ผู้แสดงและเพื่อน ๆ ฟัง

2.3 ให้นักเรียนอภิปรายถึงกิจกรรมว่าตนเองมีลักษณะอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับ การแสดงที่ผ่านมา

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและสรุปว่าจากกิจกรรมนั้นเป็นการสื่อถึงเรื่องอะไร

3.2 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับการถอดได้ รอดได้ ลักษณะของการถอดเบรียไว้ ก็นหาว่าต้องมีแนวทางในการรอนลอย่างไร และปลุกฝังให้นักเรียนคิดว่าการรอนลอะไรบางอย่าง เป็นเรื่องปกติที่เราต้องทนให้ได้

3.3 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายร่วมกันว่าได้รับอะไรจากกิจกรรมและจะนำไปใช้ได้อย่างไร

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้กระตุ้นในการเสนอความคิดเห็น

4.2 ให้นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง "สักวันหนึ่งคงต้องมา"
2. แบบประเมินตัวแสดง

ประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงและความสนใจในการอภิปรายร่วมกัน

บทบาทสมมติ สักวันหนึ่งคงต้องมา

นายสมศักดิ์และนางระย้ามีบุตร 2 คน คนโตชื่อ ชูศักดิ์ ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้น ม.1 คนเล็กชื่อ จันทรา ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้น ป.2 ฐานะทางบ้านของสมศักดิ์และระย้าไม่ดีเท่าที่ควรทำให้การเรียนของชูศักดิ์และจันทราได้รับผลกระทบกระเทือนไปด้วย มาวันหนึ่งขณะที่กำลังรับประทานอาหารเช้าอยู่นั้นสมศักดิ์ก็บอกกับชูศักดิ์ว่า อยากให้ชูศักดิ์ออกมาทำงานเพื่อช่วยทางบ้านโดยจะให้ไปทำเป็นลูกมือช่างในอู่แถวบ้าน ชูศักดิ์ได้ฟังแล้วก็เห็นดีด้วยเพราะฐานะทางบ้านไม่ดี แต่ในใจจริงแล้วชูศักดิ์ก็อยากจะเรียนต่ออีกจบ ม.3 ก่อนแล้วค่อยออกไปทำงาน

วันใหม่ที่โรงเรียนชูศักดิ์ก็ได้มาปรึกษากับครูสมชาย ซึ่งเป็นครูแนะแนวที่โรงเรียน ครูสมชายก็ได้ชี้แจงว่า ชูศักดิ์น่าจะสำรวจดูที่ความต้องการของตนเอง และดูว่าหนทางที่เลือกไว้หลาย ๆ ทางทางไหนมีผลดี ผลเสียมากกว่ากัน และระหว่างการเรียนให้สำเร็จในชั้นม.3 กับการออกไปทำงานตอนนี้เมื่อมองดูที่อนาคตแล้วทางไหนจะดีกว่ากัน ชูศักดิ์ก็ได้ตัดสินใจเลือกเรียนให้จบชั้นม.3 ก่อน ซึ่งในการเลือกครั้งนี้ชูศักดิ์ก็กลัวว่า พ่อและแม่จะเสียใจจึงได้ให้สมบอง เพื่อนสนิทไปช่วยพูดให้พ่อและแม่เข้าใจ

ให้นักเรียนแสดงเป็น พ่อ แม่ (นายสมศักดิ์กับนางระย้า) , ชูศักดิ์, จันทรา, ครูสมชาย, สมบอง

บทบาทพ่อแม่ (นายสมศักดิ์และนางระย้า)

เรามีบุตร 2 คน คือชูศักดิ์และจันทรา ชูศักดิ์เป็นลูกชายคนโต จันทราเป็นลูกสาวคนเล็กชูศักดิ์เป็นความหวังของครอบครัวเพราะว่าเขาเรียนดี อยากให้เขาเรียนสูง ๆ แต่ว่าทางบ้านยากจนก็เลยอยากให้เขาออกมาทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัว อาชีพที่เราทำอยู่ตอนนี้คือรับจ้างทั่วไปส่วนระย้าก็ขายข้าวแกงในโรงเรียน

บทบาทของชูศักดิ์

ฉันชื่อชูศักดิ์เป็นลูกชายคนโตของนายสมศักดิ์และนางระย้า ฉันเป็นคนที่เรียนหนังสือดี ความประพฤติเรียบร้อย เวลาเลิกเรียนฉันจะกลับไปช่วยที่บ้านทำงานบ้านเสมอ ฉันอยากเรียนให้สูง ๆ แต่ฐานะทางบ้านยากจน และพ่อแม่ของฉันอยากให้ฉันออกมาทำงาน ซึ่งฉันก็ได้ตัดสินใจเรียนต่ออาชีวชั้น ม.3 ก่อน

บทบาทของจันทรา

ฉันชื่อจันทราเป็นลูกสาวคนเล็ก มีพี่ชื่อชูศักดิ์ ฉันเรียนชั้น ป.2 เวลาอยู่บ้านฉันไม่ค่อยได้ช่วยที่ ทางการบ้านเท่าที่ควร ฉันเป็นคนใจเย็น ๆ ฉันอยากให้เป็นพี่ชายของฉันเรียนต่ออาชีว ม.3 ก่อน

บทบาทของครูสมชาย

ฉันชื่อสมชายเป็นครูที่แนะแนวที่โรงเรียนที่ชูศักดิ์เรียนอยู่ ฉันมีความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน ถ้าใครมีปัญหาฉันก็ยินดีที่จะช่วยแก้ปัญหา และฉันยังเป็นคนที่สามารถเก็บความลับของนักเรียนได้ดีทุกคน

บทบาทของสมบอง

ฉันชื่อสมบองเป็นเพื่อนสนิทของชูศักดิ์ ชูศักดิ์ได้เล่าปัญหาของเขาให้ฟังและฉันก็ให้กำลังใจแก่เขา อยากให้เขาเรียนต่ออาชีว ม.3 และฉันก็ได้ไปช่วยพูดกับพ่อแม่ของชูศักดิ์ให้เห็นใจชูศักดิ์และบอกกับพ่อแม่ของชูศักดิ์ถึงประโยชน์เมื่อเรียนจบ ม.3 แล้วออกมาทำงาน ดีกว่าออกมาทำงานตอนนี้

ครั้งที่ 12

ปัจฉิมนิเทศ

หัวข้อ ปัจฉิมนิเทศวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนได้ร่วมกันสรุป อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มพัฒนาทักษะ
มุ่งอนาคต
2. เพื่อให้ นักเรียนเกิดความซาบซึ้งต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยถามนักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ผ่านมาทั้งหมด โดย
ให้นักเรียนทุกคนได้พูด
2. ผู้วิจัยเปิดผยถึงความรู้สึกของตนเองต่อการได้มาใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาทักษะมุ่ง
อนาคตกับนักเรียน
3. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียนและฝากเรื่องที่ได้สอนมาให้มาปฏิบัติ
4. นักเรียนกล่าวลา
5. ร่วมกันร้องเพลง "กำลังใจ"

อุปกรณ์

1. เนื้อเพลง "กำลังใจ"

ประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการตอบคำถามของนักเรียน

กำลังใจ

บอกมือลาเสียงเพลงแว่วมาต้องลาแล้วเพื่อน ก็ปีจะร้างเลือน
ฝากเพลงคอยย้ำเตือนหนาให้

จากกันไกลแม้เพียงร่างกายแต่ใจชิดใกล้ ให้ความเราถึงใจร่วมทาง
ไม่ร้างไกลหมายมั่น

* ขุนเขาไม่อาจขวาง สายธารเที่ยงธรรมได้ ความหวังยังพรั่งพราย
เก่าตายมีใหม่เสริม ชีวิตที่ผ่านพบ มีลคยอมมีเพิ่ม ขอเพียงให้เหมือนเดิม กำลังใจ

อย่าอ้าวรณ รักเราไม่คลอนแคลงแห่งหน่าย ให้อรักเราละลาย
กระจายในผองชน ผู้ทุกข์ทนตลอดกาล

โปรแกรมการสื่อนแบบปกติ

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ และสร้างความ สัมพันธ์	1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี ในการเข้าร่วมกลุ่มพัฒนา ลักษณะมุ่งอนาคตและให้ นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกัน และกัน 2. เพื่อชี้แจง กฎ ระเบียบ ต่าง ๆ จุดมุ่งหมายของการ เข้าร่วมกิจกรรม และ แนวทางในการปฏิบัติสำหรับ การเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและ ทักทายกับนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องราวต่าง ๆ รวมถึง บรรยากาศในการเรียน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติ กิจกรรม "ย้ายที่นั่ง" เพื่อ สร้างความสนิทสนมคุ้นเคย ซึ่งกันและกัน โดยมีลำดับ ขั้นตอนดังนี้ 2.1 ให้นักเรียนทุกคนจัด เก้าอี้พอสืบกับจำนวนนักเรียน 2.2 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียน ย้ายตัวเองไปทางซ้ายและ ทางขวาสลับกัน โดยมีกติกา ดังนี้ 2.2.1 ถ้าบอกว่า 1 ให้ย้ายตัวเองไปทางซ้าย 2.2.2 ถ้าบอกว่า 2 ให้ย้ายตัวเองไปทางขวา

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			2.2.3 ถ้านอกว่า 3 ให้วิ่งไปเปลี่ยนที่นั่งกับคน ตรงข้าม 3. ผู้วิจัยดำเนินการมาได้ ประมาณ 10 นาทีหรือจน เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง แล้ว ผู้วิจัยก็ถามนักเรียนว่า มีความรู้สึกอย่างไรในการ เข้าร่วมกิจกรรมนี้ 4. ผู้วิจัยสรุปและชี้แจงเกี่ยว กับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ รวมถึงจุดมุ่งหมายในการ เข้าร่วมกิจกรรมและแนว ทางในการปฏิบัติสำหรับการ เข้าร่วมกิจกรรม 5. ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติ กิจกรรม "จับคู่หัวใจ" โดย มีลำดับขั้นตอนดังนี้ 5.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วน หัวใจ ซึ่งตัดแบ่งครึ่งออก เป็น 2 ส่วน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			5.2 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียน วิ่งไปจับคู่หัวใจที่สามารถ ต่อกันแล้วได้เป็นรูปหัวใจที่ สมบูรณ์ 5.3 เมื่อจับคู่ได้แล้วก็ให้ คู่หัวใจสัมภาษณ์ซึ่งกันและกัน ตามหัวข้อดังต่อไปนี้ 5.3.1 ชื่อ-นามสกุล 5.3.2 สถานศึกษา 5.3.3 ปรากฏอะไร มากที่สุดขณะนี้ 5.3.4 ในอนาคต อยากเรียนต่ออะไร 5.4 เมื่อสัมภาษณ์เสร็จ แล้ว ให้แต่ละคู่ออกมาบรรยาย งานให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้น โดยเรียงลำดับเป็นคู่ ๆ เริ่มตั้งแต่คู่ที่ 1 จนไปถึงคู่ สุดท้าย

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			6. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติมาในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งสองกิจกรรม และข้อคิดและประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรม 7. ผู้วิจัยบรรยายสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมว่ามีประโยชน์อย่างไรกับการเรียนรู้ในครั้งต่อไป 8. ผู้วิจัยแจกตารางการเข้าร่วมกิจกรรมแก่นักเรียนทุกคน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม 9. ผู้วิจัยนัดหมายในครั้งต่อไป

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	ลักษณะมุ่งอนาคต ที่มีต่อการเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึง ลักษณะทั่วไป ๆ ของลักษณะมุ่ง อนาคตในด้านการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะการเรียนที่ดีและไม่ดี 3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึง ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต	โปรแกรมการสอนแบบปกติในครั้งที่ ที่ 2 - 11 ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการ เช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันเฉพาะ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในข้อที่ 1 ซึ่งจะใช้เนื้อหาในการ บรรยายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของหัวข้อแต่ละครั้ง ดังนี้ 1. ชื่นนำ โดยผู้วิจัยสนทนากล่าวเกี่ยว กับเรื่องที่สอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
3	การคาดการณ์ ไกลเกี่ยวกับการ เรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ลักษณะของการวางแผนเป้าหมายใน ด้านการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความ สำคัญของการวางแผนเป้าหมายใน ด้านการเรียนที่มีต่อความสำเร็จ ในอนาคต 3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธี การในการวางแผนเป้าหมายในด้าน การเรียน	2. ชื่นสอน โดยผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับ หัวเรื่องในแต่ละครั้งและให้นักเรียน อภิปราย และซักถาม 3. ชื่นสรุป โดยให้นักเรียนร่วมกันสรุปและ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	การคาดการณ์ ไกลเกี่ยวกับการ เรียน	1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกการวาง เป้าหมายในด้านการเรียน	
5	การวางแผน เกี่ยวกับการ เรียน	1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึง ความหมายของการวางแผนใน ด้านการเรียน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึง ความสำคัญของการวางแผนใน ด้านการเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมาย ด้านการเรียนในอนาคต 3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธี การขั้นตอนในการวางแผนใน ด้านการเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมาย ในด้านการเรียนในอนาคต	
6	การสำรวจความ สามารถ ความ สนใจ ของตนเอง	1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึง ความหมายของความสามารถ และความสนใจ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้สำรวจ เกี่ยวกับความสามารถ ความ	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
		และความสนใจของตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการสำรวจความสามารถ ความสนใจของตนเอง	
7	การกำหนดทางเลือก	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวิธีการเลือกทางเลือกที่เหมาะสม	
8	การเลือกทางเลือก และผลดีผลเสียของการเลือก	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงผลดีผลเสียของการเลือกในแต่ละทางเลือก 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลจากการสำรวจตนเองในตอนต้นมา เป็นส่วนประกอบในการหาทางเลือกที่เหมาะสม	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
9	การตัดสินใจ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมายของการตัดสินใจ 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการตัดสินใจในการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับตนเองได้	
10	ความเพียรพยายาม	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่าความเพียรพยายามในการปฏิบัติตามแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมาย	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
11	อดได้ รอได้ใน ผลที่จะได้รับ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของความสามารถในการอดได้ รอได้ในผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความคิดและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อความสามารถในการอดได้ รอได้	
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาของการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตรวมถึงวิธีการในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต และประโยชน์ของการเข้าร่วมการทดลอง 2. เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดซาบซึ้งก่อนเสร็จสิ้นการทดลอง	1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้บรรยาย 2. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ในการที่จะนำไปใช้ในการเรียนและในการพัฒนาตนเอง 3. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง และร่วมร้องเพลงกับนักเรียน โดยใช้เพลง "กำลังใจ"

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 1 ชั่วโมง

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 1

หัวข้อ บรรณิเทศและสร้างความสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกลุ่มพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต และให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน

2. เพื่อชี้แจงกฎระเบียบต่าง ๆ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรม และแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและทักทายกับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป

2. ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "ย้ายที่นั่ง" โดยให้นักเรียนจัดเก้าอี้เป็นรูปวงกลม และผู้วิจัยชี้แจงถึงกติกาในการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียน ดังนี้

2.1 ถ้าผู้วิจัยบอกว่า 1 ให้นักเรียนย้ายตนเองไปทางด้านซ้าย

2.2 ถ้าผู้วิจัยบอกว่า 2 ให้นักเรียนย้ายตนเองไปทางด้านขวา

2.3 ถ้าผู้วิจัยบอกว่า 3 ให้นักเรียนลุกขึ้นวิ่งไปเปลี่ยนที่นั่งกับเพื่อนฝั่งตรงกันข้าม

โดยเร็ว

2.4 ผู้วิจัยให้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมประมาณ 10 นาที

3. ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมและชี้แจง กฎ ระเบียบ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต และรวมถึงแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "จับคู่หัวใจ" เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้น และโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 4.1 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนหัวใจให้นักเรียน ซึ่งหัวใจที่แจกให้ยังเป็นหัวใจที่ไม่สมบูรณ์
- 4.2 ผู้วิจัยขอให้นักเรียนนำชิ้นส่วนหัวใจของตนเองไปต่อกับของนักเรียนอีกคนหนึ่ง เมื่อเสร็จแล้วก็มานั่งเป็นคู่ ๆ
- 4.3 ให้นักเรียนสัมภาษณ์ซึ่งกันและกันตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้
 - 4.3.1 ชื่อ นามสกุล ชื่อเล่น อายุ
 - 4.3.2 สถานศึกษา
 - 4.3.3 ปรารถนาอะไรมากที่สุดขณะนี้
 - 4.3.4 ในอนาคตอยากเรียนต่ออะไร
- 4.4 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมารายงานตามลำดับ และตามหัวข้อที่ได้กำหนดไว้
5. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ และผู้วิจัยบรรยายสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม
6. ผู้วิจัยแจกตารางการเข้าร่วมกิจกรรมแก่นักเรียนทุกคน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย
7. ผู้วิจัยนัดหมายในครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. รูปหัวใจ
2. กระดาษโรเนียว
3. ดินสอ
4. ตารางการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ครั้งที่ 2

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของลักษณะมุ่งอนาคตในด้านการเรียน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเรียนที่ดีและการเรียนที่ไม่ดี
3. เพื่อให้ได้ทราบถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ
 - 1.1 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของลักษณะมุ่งอนาคต รวมถึงความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 1.2 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
2. ขั้นสอน
 - 2.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.2 ให้นักเรียน อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต โดยการแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม
 - 2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามถ้านักเรียนมีข้อสงสัย
3. ขั้นสรุป
 - 3.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงลักษณะมุ่งอนาคต ความหมายและความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟัง
3. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายร่วมกันของนักเรียน

ครั้งที่ 3

หัวข้อ การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของการวางแผนเป้าหมายในการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการวางแผนเป้าหมายในการเรียนที่มีต่อ

ความสำเร็จในอนาคต

3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธีการในการวางแผนเป้าหมายในการเรียน

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยถามถึงการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียนว่าเป็นอย่างไรบ้างมีปัญหาอะไรบ้างในการเรียน

1.2 ผู้วิจัยถามถึงความต้องการของนักเรียนว่าจะเรียนต่อหรือจะประกอบอาชีพเมื่อเรียนจบแล้ว

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของการวางแผนเป้าหมายในการเรียน

2.2 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนเป้าหมายในการเรียน

ที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน

2.3 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับวิธีการในการวางแผนเป้าหมายในการเรียน และให้นักเรียนลองวางแผนเป้าหมายของตนเองในชั่วโมง

2.4 ให้นักเรียนซักถามถ้ามีข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยาย

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟังและการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายร่วมกันของนักเรียน

ครั้งที่ 4

หัวข้อ การคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียน ได้ฝึกการวางเป้าหมายในการเรียน

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยซักถามเกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของการวางเป้าหมายในการเรียน

1.2 ผู้วิจัยทบทวนวิธีการในการวางเป้าหมายในการเรียนกับนักเรียน

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยอ่านกรณตัวอย่างเรื่อง "การเรียนของโยบ" ให้นักเรียนฟัง

2.2 ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับกรณตัวอย่าง และนักเรียนฝึกการวางแผนของตนเองในระยะ 1 เดือนจนถึงหนึ่งเทอม

2.3 ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำในระหว่างที่นักเรียนกำลังฝึกการวางเป้าหมายในการเรียน

2.4 ให้นักเรียนซักถามถ้ามีข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

3.1 ให้นักเรียนเสนอแนะผลงานของตนเองให้เพื่อนทราบ

3.2 นักเรียนร่วมกันสรุปและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฝึกการวางเป้าหมายในการเรียน
2. สังเกตจากการเสนอผลงานและการร่วมกันอภิปราย

ครั้งที่ 5

หัวข้อ การวางแผนเกี่ยวกับการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงความหมายของการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงความสำคัญของการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายด้านการเรียนในอนาคต
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอนในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน เพื่อกำหนดเป้าหมายทางการเรียนในอนาคต

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ
 - 1.1 ผู้วิจัยซักถามเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนและบรรยากาศในการเรียนที่โรงเรียนของนักเรียน
 - 1.2 ผู้วิจัยถามถึงวิธีการเรียนของนักเรียนแต่ละคน และให้นักเรียนบอกถึงการเรียนที่จะประสบผลสำเร็จ
2. ขั้นสอน
 - 2.1 ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับความหมายของการวางแผนการเรียนและบรรยายถึงการวางแผนในด้านการเรียน
 - 2.2 ผู้วิจัยบรรยายถึงความสำคัญของการวางแผนด้านการเรียนที่มีต่อผลการเรียนในอนาคต

2.3 ผู้วิจัยบรรยายถึงขั้นตอนในการวางแผนด้านการเรียนที่จะสามารถปฏิบัติได้
และทำให้การเรียนเป็นระบบขึ้น

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนร่วมกันสรุปถึงเรื่องการวางแผนในการเรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟังการบรรยายและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 6

หัวข้อ การพิจารณาความสามารถ ความสนใจของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงความหมายของความสามารถและความสนใจ
2. เพื่อให้นักเรียนได้พิจารณาเกี่ยวกับความสามารถและความสนใจของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการในการพิจารณาความสามารถและความสนใจตนเอง

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนบอกถึงความสามารถของตนเองและให้บอกถึงความสนใจในการเรียนของตนเองว่าอยากเรียนอะไร

1.2 ผู้วิจัยซักถามถึงความตั้งใจจริงของนักเรียนและสรุปว่าต้องดูความสามารถของตนเองก่อนที่จะตัดสินใจเรียนอะไร

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยสรุปจากคำตอบของนักเรียนในตอนต้น และบรรยายถึงความหมายของความสามารถ และความสนใจ

2.2 ให้นักเรียนเขียนถึงความสามารถของตนเอง และความสนใจของตนเองลงในกระดาษ

2.3 ให้นักเรียนรายงานว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

2.4 ผู้วิจัยบรรยายถึงวิธีการสำรวจความสามารถและความสนใจของตนเองที่ถูกต้อง

2.5 ให้นักเรียนอภิปรายและซักถามถ้ามีข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

3.1 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยาย

3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฝึกสำรวจความสามารถและความสนใจของตนเอง
และจากผลการรายงาน

2. สังเกตจากการซักถามในเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยาย

ครั้งที่ 7

หัวข้อ การกำหนดทางเลือกที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงวิธีการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง
2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงวิธีการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสม

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยซักถามถึงอนาคตของนักเรียนว่าจะไปเรียนต่อหรือว่าจะออกไปประกอบอาชีพ

1.2 ผู้วิจัยซักถามถึงทางเลือกที่นักเรียนได้เลือกและให้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมเพียงใดกับตนเอง

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายถึงลักษณะของการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน

2.2 ผู้วิจัยอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง "จะไปทางไหน" ให้นักเรียนฟัง และให้ช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับการตัดสินใจอย่าง

2.3 ผู้วิจัยบรรยายถึงวิธีการในการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับนักเรียนในด้านความสามารถที่นักเรียนมีอยู่และให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนเอง

2.4 ให้นักเรียนซักถามถ้าหากมีข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนร่วมกันสรุปในเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยายและสามารถบอกถึงวิธีการกำหนดทางเลือกอย่างเหมาะสม

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟังคำบรรยาย และการซักถาม
2. สังเกตจากการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับนักเรียนของนักเรียนเอง

ครั้งที่ 8

หัวข้อ การเลือกทางเลือกและผลดีและผลเสียของการเลือก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงผลดี ผลเสียของการเลือกในแต่ละทางเลือก
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลจากการสำรวจตนเองในตอนต้นมา เป็นส่วนประกอบ

ในการหาทางเลือกที่เหมาะสม

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยซักถามถึงการกำหนดทางเลือกที่ผ่านมาของนักเรียน และผู้วิจัย
เล่าถึงสถานการณ์ของการเลือกที่ผ่านมาของตนเองและให้นักเรียนลองเล่าในเรื่องของตนเอง
เป็นบางคน

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องของการเลือกที่ผิด ๆ ของการกระทำตัวอย่างและให้นักเรียน
แสดงความคิดเห็น

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายถึงการเลือกทางเลือกของนักเรียนและสรุปร่วมกันกับนักเรียน
ถึงผลดีและผลเสียของการเลือก

2.2 ให้นักเรียนใช้ข้อมูลจากการพิจารณาตัวเองในด้านความสามารถของตนเอง
และความสนใจของตนเองมาพิจารณาเลือกทางเลือกในการเรียนต่อเพื่อในการประกอบอาชีพ

2.3 ให้นักเรียนบอกทางเลือกของตนเองและบอกถึงผลดีและผลเสียในแต่ละ
ทางเลือก

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนถามถ้ามีข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยสรุปถึงการเลือกทางเลือกที่ดี คือ มีข้อเสียน้อยที่สุดและให้นักเรียนร่วมกันสรุปในเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยาย

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟังของนักเรียน
2. สังเกตจากการเลือกทางเลือกของนักเรียนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

ครั้งที่ 9

หัวข้อ การตัดสินใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมายจากการตัดสินใจ
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการตัดสินใจในการเลือกทางการเลือกที่

เหมาะสมกับตนเอง

3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับตนเองได้

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ
 - 1.1 ผู้วิจัยซักถามถึงเรื่องที่นักเรียนเคยตัดสินใจในการเรียน
 - 1.2 ผู้วิจัยบอกตัวอย่างของการตัดสินใจที่เหมาะสมว่าคืออะไร และให้นักเรียน

พิจารณาว่าการตัดสินใจของตนเองใช้อะไรบ้าง

2. ขั้นสอน
 - 2.1 ผู้วิจัยบรรยายถึงความหมายของการตัดสินใจ และสรุปจากการเสนอแนะ

การตัดสินใจของนักเรียน

- 2.2 ผู้วิจัยบรรยายถึงความสำคัญของการตัดสินใจในการเลือกและบรรยายถึงสิ่งจำเป็นที่ต้องนำมาพิจารณาในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

- 2.3 ให้นักเรียนฝึกการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน โดยผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์มาให้
3. ขั้นสรุป
 - 3.1 ผู้วิจัยสรุปถึงการตัดสินใจและให้นักเรียนร่วมกันสรุปในเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยาย
 - 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการเข้าประกอบอภิปรายร่วมกันอภิปรายร่วมกัน
2. สังเกตจากการและการฝึกการตัดสินใจ

ครั้งที่ 10

หัวข้อ ความเพียรพยายาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกได้ว่าความเพียรพยายามในการปฏิบัติตามแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น มีลักษณะอย่างไร
2. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในด้านความเพียรพยายามในการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมาย

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ
 - 1.1 ผู้วิจัยซักถามเกี่ยวกับอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตที่นักเรียนเคยประสบว่านักเรียนแก้ไขอย่างไร สู้ปัญหาหรือถอยหนีจากปัญหา
 - 1.2 ผู้วิจัยกล่าวถึงการพยายามสู้กับปัญหาและการถอยหนีจากปัญหาว่ามีผลอย่างไร
2. ขั้นสอน
 - 2.1 ผู้วิจัยบรรยายถึงลักษณะของการเพียรพยายามไปสู่เป้าหมายในอนาคตและจะแก้ไขอย่างไร
 - 2.2 ผู้วิจัยบรรยายถึงการอดทนต่อการแก้ปัญหาและความพยายามในการปฏิบัติตามแผน โดยให้มองไปที่ผลในอนาคต
 - 2.3 ให้นักเรียนอภิปรายว่าปัญหาอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคในการไปสู่เป้าหมายในอนาคต และจะแก้ไขอย่างไร

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถามถ้ามีข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยสรุปถึงการแก้ไขข้อหาและความพยายามในการดำเนินตามแผนที่วางไว้เพื่อไปสู่เป้าหมายในอนาคต และให้นักเรียนร่วมกันสรุปจากเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยาย

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟังในเรื่องที่ผู้วิจัยบรรยาย และจากการซักถาม
2. สังเกตจากการเสนอตัวอย่างของความเพียรพยายามของนักเรียน

ครั้งที่ 11

หัวข้อ การรอคได้รอได้ในผลที่จะได้รับ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลักษณะของความสามารถในการรอคได้ รอได้ในผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและเกิดความรู้สึที่ดีต่อความสามารถในการรอคได้รอคได้

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยซักถามถึงการรอในสถานการณ์ต่าง ๆ และให้นักเรียนตอบว่าสามารถรอคได้หรือไม่ เช่น รอเพื่อนไปโรงเรียน รอคะแนนที่ครูตรวจข้อสอบยังไม่เสร็จ เป็นต้น

1.2 ผู้วิจัยกล่าวถึงความจำเป็นในการรอในสถานการณ์ต่าง ๆ และเน้นให้นักเรียนรอคได้

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายถึงลักษณะของการรอคได้ รอคได้จากปฏิบัติของในสถานการณ์ต่าง ๆ ว่ามีผลคืออะไร และเราต้องรอไปเพื่ออะไร

2.2 ผู้วิจัยบรรยายถึงผลในอนาคตของการรอคได้ในผลบางอย่างว่าถ้าหากรอคได้ในตอนนี้ อนาคตต้องดีกว่าอย่างแน่นอน

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการรอคได้ รอคได้ในผลของการปฏิบัติ และผู้วิจัยเสนอแนะเพิ่มเติม

2.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามถ้าหากมีข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยสรุปถึงการ อดได้ รอได้ เพื่อผลที่ดีในอนาคต และให้นักเรียนร่วมกัน

สรุปเพิ่มเติม

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

ประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟังผู้วิจัยบรรยายและจากการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายร่วมกันของนักเรียน

ครั้งที่ 12

ปัจฉิมนิเทศ

หัวข้อ ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตที่เกี่ยวกับการเรียน
2. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา
ที่ได้บรรยาย
2. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ในการที่จะนำไปใช้ในการเรียนและการ

พัฒนาตนเอง

3. ผู้วิจัยกล่าวลาและร่วมกันร้องเพลง "กำลังใจ"

ประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถาม แสดงความคิดเห็น

กำลังใจ

โบกมือลาเสียงเพลงแว่วมาต้องลาแล้วเพื่อน ก็ปีจจะร้างเลือน
 ผากเพลงคอยย้ำเตือนหนาให้
 จากกันไกลแม้เพียงร่างกายแต่ใจชิดใกล้ ให้ใจเราถึงใจร่วมทาง
 ไม่ร้าง ไกลหมายมั่น
 * ขุนเขาไม่อาจขวาง สายธารเที่ยงธรรมได้ ความหวังยังพริ้งพราย
 เก้าตายมีไหมเสริม ชีวิตที่ผ่านพบ มีลคยอมมีเพิ่ม ขอเพียงให้เหมือนเดิม กำลังใจ
 อย่าอ้าวรณ รักเราไม่คลอนคลางแคลงแทนงหน่าย ให้รักเราละลาย
 กระจายในพองชน ผู้ทุกบทตลอดกาล

แบบสอบถามลักษณะบุคลิกภาพ

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ชื่อ โรงเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าถ้าเป็นนักเรียน จะทำอย่างไร
คำตอบที่นักเรียนตอบแต่ละข้อไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามแบบเลือก
ตอบ 3 ตัวเลือก ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย (X) ให้ตรงกับตัวเลือก

1. ราชสีห์มักจัดกระเป๋าริเริ่มและเตรียมสิ่งของที่จะนำไปโรงเรียนให้เสร็จในตอนเย็น
เสมอ เพราะราชสีห์คิดว่าพรุ่งนี้เช้าจะได้ไม่เสียเวลา ทั้งที่ตอนเช้ามีเวลาพอที่จะจัดกระเป๋าได้เหมือน
กัน จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นราชสีห์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. จัดกระเป๋าให้เสร็จในตอนเย็น ตอนเช้าจะได้มีเวลาทำอย่างอื่น
- ข. จัดกระเป๋าในตอนเช้าก็ได้เพราะตอนเช้าไม่ค่อยได้ทำอะไร
- ค. บางครั้งก็จัดกระเป๋าในตอนเช้า บางครั้งก็จัดในตอนเย็น

2. สมบุญได้เถียงกับมณฑาว่า การกำหนดแนวทางในการเรียนต่อนั้นไม่มีความสำคัญ แต่
มณฑาก็ยืนยันว่ามีความสำคัญมากต่อการเรียนในอนาคต จากกรณีนี้ถ้าเป็นนักเรียน จะทำอย่างไร

- ก. เห็นด้วยกับมณฑา เพราะทำให้ทราบว่าเรียนอะไรในอนาคต
- ข. เห็นด้วยกับสมบุญ เพราะแนวทางในการเรียนเราเลือกเองไม่ได้
- ค. ไม่เชื่อใครเลย ขอเรียนไปก่อน

3. เมื่อถาวรมีปัญหาด้านการเรียน ถาวรมักปรึกษาเพื่อน ๆ บางครั้งเพื่อน ๆ ก็
แนะนำผิดบ้างถูกบ้าง จากกรณีนี้ถ้าเป็นนักเรียนเป็นถาวร นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ปรึกษาใครและตัดสินใจด้วยตนเอง
- ข. ปรึกษากับครู เพราะครูมีความรู้ ความสามารถมากกว่า
- ค. ปรึกษาเพื่อนบางในบางปัญหา แล้วค่อยตัดสินใจ

4. ประสิทธิ์บอกกับทศพรว่าอยากเรียนต่อแต่ไม่ทราบว่าเรียนต่ออะไรดี ทศพรจึงแนะนำประสิทธิ์ให้ไปหาหมอดู เพื่อถามเกี่ยวกับการเรียนในอนาคต เมื่อประสิทธิ์ได้ฟังก็คิดอยู่ว่าจะไปหรือไม่ไป ถ้านักเรียนเป็นประสิทธิ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไปหาหมอดูเพราะจะได้ทราบว่าเรียนต่ออะไรดี
- ข. ไปปรึกษาครูแนะแนวเกี่ยวกับการเรียนต่อ
- ค. ตัดสินใจเองว่าจะเรียนต่ออะไร

5. ในการเลือกเรียนต่อ โสภาคิดาควรเลือกเรียนตามคำนิยมของสังคมในขณะนี้ เพราะจะได้มีหน้ามีตา ไม่ต้องสนใจว่าสิ่งที่เรียนมีความเหมาะสมกับเราหรือไม่ จากกรณีนี้ ถ้านักเรียนเป็นโสภาค นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เรียนอะไรก็ได้ที่สังคมกำลังให้ความสนใจ
- ข. ต้องพิจารณาถึงความสนใจ ความสามารถของตนเองก่อนจะเลือกเรียนอะไร
- ค. เลือกเรียนสาขาที่ใกล้เคียงกับความสนใจของเรา และเป็นที่สนใจของสังคม

6. การที่มีความเห็นว่าจะจำเป็นต้องวางแผนในการเรียน เพราะว่าวางแผนไปแล้ว ก็ไม่เป็นไปตามแผนที่วางเอาไว้ จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นคารี นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ต้องวางแผนก็ได้ อยากเรียนอะไรก็เรียน
- ข. ต้องวางแผนในการเรียนจะได้ทราบว่าตัวเองควรจะเรียนอะไร
- ค. เรียนไปก่อน แล้วค่อยดูว่าตัวเองควรจะเรียนอะไร

7. มาโนชเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งและกำลังจะจบชั้น ม.3 แต่มาโนชไม่ทราบว่าเรียนต่ออะไรดี ถ้านักเรียนเป็นมาโนช นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เรียนเก่งอยู่แล้วอยากเรียนต่ออะไรก็คงไม่มีปัญหา
- ข. ไปขอคำปรึกษาจากครูแนะแนวว่า ควรจะเรียนอะไรดี
- ค. เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง

8. สมชายมักจะทำอะไรโดยไม่ค่อยคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา อยากทำอะไรก็ทำ เช่น อยากหนีเรียนก็หนีเรียน จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. พยายามควบคุมอารมณ์ตนเองก่อนที่จะทำอะไรลงไป
- ข. ไตร่ตรองก่อนที่จะทำอะไรลงไป
- ค. ถ้าสบายใจก็ทำไปเลยไม่ต้องสนใจอะไรทั้งสิ้น

9. ถ้าพรไม่เข้าใจในบทเรียน พรจะพยายามทำความเข้าใจโดยการทบทวนหลาย ๆ ครั้ง จนเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ บางครั้งก็ถามครูแม้จะเสียเวลาเล่นส่วนตัวบางก็ตาม จากกรณีนี้ ถ้านักเรียนเป็นพร นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ต้องทบทวนมากเพราะว่าเสียเวลาเล่น
- ข. ต้องทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ เพื่อจะได้เข้าใจบทเรียนนั้น ๆ
- ค. ไม่ต้องเข้าใจบทเรียนหมดก็ได้ แต่เวลาสอบขอให้ได้คะแนนดี ๆ ก็พอ

10. หลังจากโรงเรียนเลิก ประเสริฐจะทำการบ้านให้เสร็จก่อนออกไปเล่นกับเพื่อน ๆ เสมอ บางครั้งประเสริฐก็กระวนกระวายมากเพราะว่าอยากเล่นกับเพื่อน จากกรณีนี้ถ้าเป็นนักเรียน ๆ จะทำอย่างไร

- ก. ต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อนออกไปเล่นเสมอ
- ข. ถ้าอยากเล่นก็เล่นแล้วค่อยทำการบ้านที่หลัง
- ค. แล้วแต่เพื่อน ๆ ถ้าชวนก็ออกไปเล่นก่อน

11. ศักดิ์บ่นอยู่เสมอว่าเวลาอ่านหนังสือตนเองมักจะสับสน และไม่สามารถจับประเด็นต่าง ๆ ได้ ครูที่สอนได้แนะนำให้จดย่อเอาไว้อ่าน แต่ศักดิ์คิดว่ามีหลายวิธีโดยไม่ต้องจดย่อ จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นศักดิ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. จดย่อตามที่ครูบอก
- ข. ทดลองทำหลาย ๆ วิธีและเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด
- ค. ไม่จดย่อ แต่อาศัยการอ่านบ่อย ๆ

12. สมพลเป็นนักเรียนชั้น ม.1 วันหนึ่งสมพลได้คุยกับเพื่อนถึงการเรียนต่อภายหลังจากจบชั้น ม.3 แล้ว และเพื่อนคนหนึ่งได้บอกว่ารอให้เรียนจบก่อนค่อยคิดว่าจะเรียนต่ออะไร จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นสมพล นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ตัดแย้งว่าเราต้องรู้ก่อนว่าควรจะเรียนอะไร เพราะการเรียนต่อต้องคำนึงถึงผล การเรียนที่ผ่านมา

ข. เพื่อนพูดถูก ค่อยคิดเมื่อเรียนจบแล้ว

ค. รับฟังที่เพื่อนพูดแต่ก็มีเป้าหมายไว้แน่ใจ

13. บุญเลิศเป็นนักเรียนที่ขยันเรียนหนังสือ แต่ผลการเรียนก็ไม่ดีเท่าที่ควรจนบางครั้ง บุญเลิศก็เกิดความรู้สึกไม่อยากเรียน เพราะเรียนเท่าไรก็ไม่ได้ดี จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นบุญเลิศ นักเรียนจะทําอย่างไร

ก. ขยันเรียนเหมือนเดิมเพราะว่าอนาคตต้องดีแน่ ๆ

ข. เล่นดีกว่าเพราะขยันเรียนแล้วก็ยังไม่เรียนได้ไม่ดี

ค. พยายามบังคับตนเองให้ขยันเรียน

14. ครรชิตคุยกับเพื่อนในห้องว่าอยากเป็นครู เพื่อน ๆ ได้บอกครรชิตว่า คนที่จะเป็นครู ไม่จำเป็นต้องเรียนเก่งมากก็ได้ เพราะเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยมีใครสนใจจะเป็นเมื่อไหร่ก็ได้ จากกรณีนี้ ถ้านักเรียนเป็นครรชิต นักเรียนจะทําอย่างไร

ก. เชื่อเพื่อนเพราะเพื่อนพูดกันหลายคน

ข. ศึกษาหาข้อมูลว่าถ้าจะเป็นครูต้องทําอย่างไร ก่อนที่จะตัดสินใจ

ค. ตั้งใจเรียนและพิจารณาว่า ตนเองเหมาะกับอาชีพอะไรมากที่สุด

15. วิวัฒน์คิดไว้ว่าเมื่อเรียนจบชั้น ม.3 แล้วเขาอยากเรียนต่อช่างยนต์ แต่วิวัฒน์ เองไม่ค่อยสนใจเรียน ผลการ เรียนก็ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะเขาคิดว่าถึงเวลาก็เรียนได้เอง จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นวิวัฒน์ นักเรียนจะทําอย่างไร

ก. ตั้งใจเรียนมากขึ้นเพื่อให้เป้าหมายเป็นจริง

ข. เรียนไปเรื่อย ๆ ขยันบ้างเมื่อครูดู

ค. ถ้าจะเรียนเกี่ยวกับช่างยนต์นั้น เรียนเมื่อไหร่ก็ได้

16. ในการสอบปลายภาค เพื่อน ๆ มักลอกข้อสอบสมคิดเสมอทั้ง ๆ ที่สมคิดไม่อยาก ให้ลอกเพราะรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีหากครูจับได้จะต้องถูกลงโทษ แต่ปฏิเสธเพื่อนไม่ได้ จากกรณีนี้ ถ้านักเรียนเป็นสมคิด นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. ำให้เพื่อนลอกข้อสอบเพราะไม่ยอมทำปฏิเสธเพื่อน
- ข. ำให้ลอกเลย ำให้เพื่อนช่วยตนเอง
- ค. คิดว่าให้เพื่อนก่อนสอบ เพื่อลดการลอกข้อสอบของเพื่อน

17. พจน์สอบตกในวิชาภาษาอังกฤษ ดังนั้นพจน์จึงได้ขยันเรียนมากขึ้นและหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาภาษาอังกฤษ จนบางครั้งพจน์เหนื่อยและเพลียเป็นอย่างมาก จากกรณีนี้นักเรียนเป็นพจน์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ำรู้ว่าจะพยายามไปทำไม่เมื่อเรียนไม่เก่ง
- ข. พยายามให้มากขึ้น
- ค. ขยันเรียนเหมือนเดิม และก่อนสอบก็ขอำให้เพื่อน ำ ช่วยคิดว่า

18. พวงทอง ำกได้เกรดดี ำ แต่การที่จะได้เกรดดี ำ นั้นต้องตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ แต่พวงทองมักขาดความอดทนในการเรียน ทำการบ้าน และอ่านหนังสือเพราะพวงทองรู้สึกอึดอัด จากกรณีนี้นักเรียนเป็นพวงทอง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ถ้าหากว่าไม่สบายใจก็ไม่ต้องทำ
- ข. ต้องพยายามตั้งใจเรียน และฝึกความอดทนในการทำบ้าน อ่านหนังสือ
- ค. ตั้งใจเรียนเป็นบางครั้งถ้าขยัน

19. สมศรีตั้งใจว่าจะเรียนต่อให้สูงที่สุด แต่สมศรีไม่ค่อยตั้งใจเรียน จากกรณีนี้นักเรียนเป็นสมศรีนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ตอนนี้ก็เรียนไปเรื่อย ๆ ก่อน
- ข. ตั้งใจเรียนเพื่อจะได้เรียนต่อตามที่ตั้งใจไว้
- ค. รอให้จบ ม.3 ก่อนแล้วค่อยคิดว่าจะเรียนต่ออะไร

20. บุญยังไม่ชอบวิชาศิลปะศึกษา แต่บุญยังก็พยายามตั้งใจเรียนเพื่อที่จะสอบให้ได้คะแนนดี ๆ จากกรณีนี้นักเรียนเป็นบุญยัง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ถ้าไม่ชอบวิชาศิลปะศึกษาก็ไม่เรียน
- ข. พยายามเรียนวิชาศิลปะศึกษาให้ดีที่สุด
- ค. เรียนวิชาศิลปะศึกษาไปเรื่อย ๆ ถ้าขยันก็ทำงานที่ครูมอบหมายบ้าง

21. สุจิตราเป็นนักเรียนที่ย่านอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ แต่ผลในการสอบของสุจิตรา
ทำคะแนนได้ต่ำกว่าเกณฑ์อยู่เสมอ จนบางครั้งสุจิตราเกิดความท้อแท้เป็นอย่างมาก จากกรณีนี้
ถ้านักเรียนเป็นสุจิตรา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่อ่านหนังสือมากเกินไป เพราะถึงอย่างไรก็ได้คะแนนน้อยอยู่แล้ว
- ข. เพียรพยายามมากขึ้นในการอ่านหนังสือ ถ้าไม่เข้าใจก็ถามครู
- ค. อ่านหนังสือเหมือนเดิมและจะอ่านมากขึ้นเมื่อใกล้ ๆ สอบ

22. สมรักษ์เข้าใจดีว่าถ้าหากตั้งใจเรียนจะทำให้อนาคตดีไปด้วย แต่บางครั้งสมรักษ์ก็
มองว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ยาวไกล จึงทำให้เขาขาดเรียน ขาดส่งการบ้านเป็นประจำ จนบางทีเขาก็
ถูกครูลงโทษ จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นสมรักษ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. อนาคตอีกยาวไกล ค่อยคิดเมื่อถึงเวลา
- ข. เมื่อรู้ว่าต้องการอะไรก็ต้องพยายามและอดทนในการเรียน
- ค. ตั้งใจเรียนเพราะว่าสามารถช่วยตัวเองได้ในอนาคต

23. ราฟิงมีผลการเรียนไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เพราะเขาคิดว่า เรียนไปก็ไม่รู้ว่าจะอนาคต
จะเป็นอย่างไร ถ้านักเรียนเป็นราฟิง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เรียนไปเรื่อย ๆ ทั่วๆทั้งทราบว่าจะอนาคตจะเป็นอย่างไร
- ข. เวลาเรียนก็ตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด ส่วนเวลาเล่นก็เล่นจริง ๆ
- ค. ไม่ควรพูดถึงอนาคตในตอนนี้เพราะอนาคตเป็นสิ่งที่แน่นอน

24. ตอนปิดเทอมมานะจะเรียนพิเศษ แต่เพื่อน ๆ บอกว่าน่าจะพักผ่อนหลังจากเรียนมา
ตลอดเทอม จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นมานะ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เรียนพิเศษดีกว่า เพราะเวลาในการพักผ่อนมีอยู่แล้ว
- ข. เล่นกับเพื่อนเพื่อจะได้พักผ่อน หลังจากเรียนมาตลอดเทอม
- ค. ทบทวนวิชาที่เรียนด้วยตนเอง

25. เมื่อครูเข้าสอนเข้าสามารถจะทนไม่ได้และจะออกไปคุยกับเพื่อน ๆ ห้องข้าง ๆ
บางครั้งก็ขาดเรียน การสอบก็ได้คะแนนน้อยตามไปด้วย ทำให้สามารถถูกมองว่า ไม่ค่อยสนใจเรียน
จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นสามารถ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รอครูเข้ามาสอนแน่จะนานก็ตาม
- ข. ปล่อยให้เวลา 15 นาที ถ้าครูไม่มาก็ออกไปเล่น
- ค. วิ่งไปดูว่าครูอยู่หรือไม่

26. ก่อนที่สุทินจะตัดสินใจเลือกเรียนอะไร เขาจะพิจารณาสาขาต่าง ๆ แต่เพื่อน ๆ ของสุทินบอกว่าถ้ามีสาขาใดว่างก็เรียนไปเลยหรือจะให้ครูเลือกให้ก็ได้ ซึ่งทำให้สุทินเกิดความสับสนเป็นอย่างมาก จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นสุทิน นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. ขอคำแนะนำจากครูก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนอะไร
- ข. เลือกเรียนตามที่ครูบอก
- ค. เลือกเรียนตามที่ตนเองต้องการ

27. ความพยายามและตั้งใจจริงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ได้ในเรื่องที่ต้องการ แต่ไตรภพเห็นตัวอย่างของคนไม่ทำอะไรแล้วได้ในเรื่องที่ต้องการมากมาย จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นไตรภพ นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. ถึงไม่ทำอะไรเราก็คงจะได้ในเรื่องที่ต้องการ
- ข. พยายามและตั้งใจทำในเรื่องที่เราต้องการ เพราะถ้าไม่ทำก็จะได้ไม่ได้
- ค. พยายามและตั้งใจทำในเรื่องที่พอจะมองเห็นผลได้ในระยะใกล้ ๆ

28. ในชั้น ม.1/5 มีการเลือกวิชาเลือกที่จะเรียน ซึ่งทุกคนสามารถเลือกได้ตามใจชอบ นักเรียนส่วนใหญ่เลือกเรียนวิชาพิมพ์ดีด สมรก็เลือกเรียนตามเพื่อนด้วย ทั้ง ๆ ที่สมรชอบเรียนวิชาคหกรรมมากกว่า จากกรณีนี้ ถ้านักเรียนเป็นสมร นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. เลือกเรียนคหกรรมเพราะชอบทำอาหารอยู่แล้ว
- ข. เรียนพิมพ์ดีดตามเพื่อน แล้วค่อยหาเวลาเรียนคหกรรมในยามว่าง
- ค. ไปถามครู และถ้าครูให้เรียนอะไรก็เรียนตามที่ครูบอก

29. สัตยาอยากออกไปทำงานทั้ง ๆ ที่สัตยาเรียนยังไม่จบ ม.3 และถ้าสัตยาเรียนจบ ม.3 แล้ว สัตยาก็จะได้อาชีพที่มีรายได้มากกว่าที่จะออกไปทำงานในตอนนี้อยู่ จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นสัตยานักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. ออกไปทำงานเลยเพราะว่าท่าหลาย ๆ ปีรายได้ก็มากขึ้นเอง
- ข. ตั้งใจเรียนให้สำเร็จและเรียนให้ดีที่สุด
- ค. ออกไปทำงานบ้างเป็นบางครั้ง ทั้งที่ต้องขาดเรียนเพื่อที่จะมีรายได้

30. ถ้าบุคคลมีปัญหาในการทำการบ้าน บุคคลมักไม่ถามใคร จะพยายามทำด้วยตนเอง เพราะเขาคิดว่าคนอื่นนั้นมีความสามารถเท่าตัวเขา จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นบุคคลนี้ นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. ปรึกษาเพื่อนที่เข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ
- ข. พยายามทำต่อไปแม้ว่าจะไม่เข้าใจก็ตาม
- ค. ปรึกษาครูที่สอน ให้ครูที่สอนช่วยอธิบาย

31. จักรินทร์รู้ว่าตนเองเรียนไม่ค่อยเก่ง ดังนั้นจักรินทร์จึงไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ จนบางครั้งเพื่อน ๆ แซวว่าไม่สนใจเพื่อนฝูงเลย จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นจักรินทร์ นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. กลัวเพื่อนแซว ก็ออกไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ บ้าง
- ข. ปฏิบัติเหมือนเดิมเพื่อความสำเร็จของตนเอง
- ค. เลิกไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน เพราะกลัวถูกเพื่อนแซว

32. พิษิตรู้ว่าการจดบันทึกเป็นการช่วยให้การเรียนดีขึ้น แต่เพื่อนบอกว่าไม่มีความจำเป็นเพราะว่าเรียนดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับสติปัญญา จนพิษิตเกิดความท้อแท้ในการจดบันทึก จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นพิษิต นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. หยุดจดบันทึกเพราะที่เพื่อนบอกน่าจะจริง
- ข. ไม่เชื่อเพื่อนเพราะว่าจดบันทึกแล้วรู้สึกเข้าใจดีขึ้น
- ค. จดบันทึกบ้างเป็นบางครั้ง และเวลาเพื่อนไม่เห็น

33. พรชัยทราบว่า ในอนาคตนั้นคนที่มีการศึกษาสูงจะมีงานที่ดีกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ แต่เขาก็ไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับการเรียน และหนีเรียนอยู่เสมอ จากกรณีนี้ถ้านักเรียนเป็นพรชัย นักเรียนจะทําอย่างไร

- ก. พยายามตั้งใจเรียนเพื่อจะมีงานที่ดีในอนาคต
- ข. ตั้งใจเรียน แต่วันไหนขี้เกียจก็ไม่เรียน
- ค. เรียนไปเรื่อย ๆ เมื่อจบ ม.3 ค่อยคิดหางานทำ

34. ชุมพลเป็นนักเรียนที่ชอบประติมากรรมของไอ้อยู่เสมอ เขาต้องการเรียนต่อช่างยนต์ในอนาคต แต่ในห้องเรียนของเขานั้น เพื่อน ๆ ส่วนมากจะไปเรียนทางด้านภาษา ชุมพลเองกลัวว่าจะไม่มีเพื่อนเรียน จึงตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนเหมือนเพื่อน ๆ จากกรณีนี้ ถ้านักเรียนเป็นชุมพล นักเรียนจะทำอย่าง ใด กระทบอย่างไร

- ก. เลือกเรียนช่างยนต์ตามที่ตนเองชอบ
- ข. เลือกเรียนภาษาตามเพื่อนเพราะสามารถช่วยกันได้ในเรื่องการเรียน
- ค. ปล่อยให้เพื่อนช่วยตัดสินใจให้

**ตารางแสดงค่าคะแนนในการทดลอง
ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง**

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วม
กิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนลักษณะมุ่งอนาคต		ผลต่างของ คะแนน	อันดับ
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		
1	44	88	44	5
2	43	95	49	4
3	63	80	17	12
4	57	89	32	8
5	63	89	26	10
6	59	96	37	6
7	52	102	50	3
8	65	86	21	11
9	50	101	51	2
10	48	101	53	1
11	50	83	33	7
12	66	94	28	9

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการได้รับการสอนแบบปกติ

คนที่	คะแนนลักษณะมุ่งอนาคต		ผลต่างของคะแนน	อันดับ
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		
1	59	87	28	4
2	62	86	24	6
3	71	93	22	7
4	48	74	26	5
5	61	89	28	4
6	60	69	9	11
7	55	86	31	2
8	66	82	16	10
9	48	87	39	1
10	65	82	17	9
11	66	86	20	8
12	54	83	29	3

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)	ค่าความเชื่อมั่น(r)
1	7.70	.9215
2	5.22	
3	4.64	
4	2.82	
5	9.19	
6	3.32	
7	4.64	
8	4.90	
9	9.19	
10	1.77	
11	2.83	
12	3.32	
13	8.22	
14	2.35	
15	7.60	
16	5.22	
17	3.66	
18	3.92	
19	4.46	
21	8.22	

ข้อที่	ค่าอำนาจจํานนเก (t)	ค่าความเชื่อมั่น (r)
22	3.32	
23	1.86	
24	5.22	
25	4.06	
26	4.46	
27	2.97	
28	7.48	
29	6.61	
30	4.31	
31	3.95	
32	3.95	
33	3.41	
34	2.53	

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายจักรวาล ชื่อสกุล ภูวพันธ์

เกิดวันที่ 10 เดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2511

สถานที่เกิด อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 536 ซอยมาดามสุรณี ถนนเจริญกรุง เขตบางคอแหลม
กรุงเทพฯ

ตำแหน่งงานในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกอบรม

สถานที่ทำงานในปัจจุบัน บริษัท เซ็นทรัลดีพาร์ทเมนท์สโตร์ จำกัด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2529 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรวิทยาคาร จ.สุรินทร์

พ.ศ. 2533 ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศึกษาศาสตร์)สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว
เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
จ.ปัตตานี

พ.ศ. 2536 การศึกษามหาบัณฑิต(สาขาจิตวิทยาการแนะแนว)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
กรุงเทพมหานคร

ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนสถานสงเคราะห์
เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
จักรวาล กุมาพันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ 2537

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงการทดลอง มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับการเข้าร่วมการสอนแบบปกติว่าจะมีผลต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งการทดลองนี้ ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ออกไปศึกษานอกสถานสงเคราะห์เพื่อการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 12 ชั่วโมง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต(ความเชื่อมั่น .9215) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ การทดสอบค่า t (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP WORK ON FUTURE ORIENTATION OF STUDENTS
OF RAJAVITHI HOME FOR GIRLS IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

JAKAWAN PHUVAPHAN

Presented in partial fulfillment of The requirement for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling
Psychology at Srinakharinwirot University

February 1994

The pupose of this experimental research was to compare the effect of group work and lecturing method on future orientation of students of Rajavithi home forr gilrs. The subject were 24 mathayom suksa 1 who studied out off home for gilrs in the academic year 1993. They were randomly selected for experimental and control group, each group consisted of 12 students. The experimental group participated in the group work program while the control group was taught by lecturing method. Those programs consisted of 12 sessions. The research design used in this study was the randomized control group Pretest - Posttest design.

The data were collected by the questionnaise which developed by the researher. The t-test was used to analyzed the data. The results were as follows:

1. The level of the future orientation of the experimental group was significantly higher at .01 level after paticipating in the program.
2. The level of the future orientation of the control group was significantly higher at .01 level after paticipating in the program.
3. The level of future orientation of experimental group was sini ficantly higher than the control group at .01 level .